

Bryssel 8.5.2013
COM(2013) 269 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Katsaus Euroopan unionin kansalaisuuteen vuonna 2013
EU:n kansalaiset: sinun oikeutesi, sinun tulevaisuutesi**

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Katsaus Euroopan unionin kansalaisuuteen vuonna 2013
EU:n kansalaiset: sinun oikeutesi, sinun tulevaisuutesi**

1. JOHDANTO

Kansalaiset ovat ja heidän on vastedeskin oltava keskeisellä sijalla Euroopan yhdyntymisessä. Euroopan unionin toimielimet julistivat vuoden 2013 Euroopan kansalaisten teemavuodeksi, koska ne halusivat korostaa kansalaisten asemaa ja antaa uutta pontta Euroopan unionin kansalaisuudelle ja Euroopan yhdyntymishankkeen kansalaisulottuvuudelle. EU:ssa toteutetaan parhaillaan merkittäviä toimia, joilla pyritään saamaan aikaan demokraattiseen oikeutukseen pohjautuva ja tulevaisuudessa myös poliittiseen unioniin tukeutuva tiivis ja aito talous- ja rahaliitto.¹ Sen vuoksi EU:n on entistäkin tärkeämpää pyrkiä helpottamaan kansalaisten elämää, ohjaamaan kansalaisia tuntemaan oikeutensa ja saamaan heidät mukaan keskusteluun siitä, millaisessa Euroopassa he haluavat elää ja millaista Eurooppaa he haluavat rakentaa tuleville sukupolville.

EU:n kansalaisuuden myötä kansalaiset saavat uusia oikeuksia ja mahdollisuuksia. Oikeus, jonka he yhdistävät vahvimmin EU:n kansalaisuuteen, on vapaa liikkuvuus ja oleskelu EU:n alueella. Vapaan liikkuvuuden ansiosta eurooppalaiset voivat hyödyntää uusinta teknologiaa ja entistä helpompia matkustusmahdollisuuksia sekä laajentaa elinpiiriään kansallisten rajojen ulkopuolelle. He voivat lähteä kotimaastaan lyhyeksi tai pitkäksi ajaksi, liikkua EU-maiden välillä työn, opiskelun tai koulutuksen merkeissä, tehdä työ- tai lomamatkoja tai tehdä ostoksia toisessa EU-maassa. Vapaa liikkuvuus lisää sosiaalista ja kulttuurista vuorovaikutusta EU:ssa ja vahvistaa eurooppalaisten välistä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Sitä mukaa, kun EU:ssa jatkuvasti poistetaan sisäisiä esteitä, vapaasta liikkuvuudesta koituu vastavuoroisia taloudellisia etuja yrityksille ja kansalaisille, myös kotimaassa pysyville.

Vuonna 1993 voimaan tullessa Maastrichtin sopimuksessa määriteltiin EU:n kansalaisuus ja myönnettiin kaikille EU:n kansalaisille oikeuksia riippumatta siitä, harjoittavatko he taloudellista toimintaa. EU:n kansalaisten oikeudet vahvistettiin Lissabonin sopimuksessa ja EU:n perusoikeuskirjassa.²

EU:n kansalaisilla on nimenomaisesti

¹ Suunnitelma tiiviin ja aidon talous- ja rahaliiton luomiseksi – Keskustelunavaus COM(2012) 777 final/2.

² Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (toisen osan 20–24 artikla) ja Euroopan unionin perusoikeuskirja (V luku). Tässä katsauksessa ilmaisulla 'kansalainen' voidaan tarkoittaa myös ketä tahansa EU:n alueella oleskelevaa henkilöä asiaa koskevien perussopimusten määräysten ja johdetun oikeuden mukaisesti.

- oikeus olla tulematta syrjityksi kansalaisuuden perusteella;
- oikeus liikkua ja oleskella vapaasti EU:n alueella;
- äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa omassa asuinmaassaan samoin edellytyksin kuin kyseisen maan kansalaisilla;
- ollessaan EU:n ulkopuolella maassa, jossa heidän kotimaallaan ei ole edustusta, oikeus toisen EU:n jäsenvaltion lähetystön tai konsulaatin antamaan apuun samoin edellytyksin kuin tämän valtion kansalaisilla;
- oikeus vedota Euroopan parlamenttiin ja kääntyä Euroopan oikeusasiamiehen ja unionin toimielinten puoleen (millä tahansa EU:n virallisella kielellä);
- oikeus vaatia uutta EU:n lainsäädäntöä järjestämällä yhdessä muiden EU:n kansalaisten kanssa kansalaisaloite tai tukemalla sitä.

Euroopan unionin tuomioistuin on vahvistanut EU:n kansalaisuuden ratkaisevan tärkeän merkityksen toteamalla, että **”Unionin kansalaisuus on tarkoituksensa puolesta jäsenvaltioiden kansalaisten perustavaa laatua oleva asema”**³. Unionin tuomioistuin täsmensi hiljattain antamassaan merkittävässä tuomiossa⁴, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimuksen) 20 artikla on esteenä kansallisille toimenpiteille, ”joiden vaikutuksesta unionin kansalaiset eivät tosiasiaassa voi käyttää pääosaa oikeuksista”, jotka heillä on unionin kansalaisen asemansa perusteella.

Komissio antoi vuonna 2010 ensimmäisen **Euroopan unionin kansalaisuutta koskevan katsauksen**⁵ ja ilmoitti 25 sitoumuksesta, joilla varmistetaan, että EU:n kansalaiset voivat käyttää oikeuksiaan käytännön elämässä ilman tarpeettomia esteitä. Siitä lähtien komissio on toteuttanut toimenpiteitä näiden sitoumusten täyttämiseksi.⁶

Toteutettuja toimenpiteitä ovat

- virallisten asiakirjojen (kuten syntymä-, kuolin- tai vihkitodistusten tai kiinteistöihin liittyvien asiakirjojen) häiriöttömän liikkuvuuden helpottaminen;
- niiden 75 miljoonan ihmisen oikeuksien lujittaminen, jotka joutuvat vuosittain rikoksen uhriksi EU:ssa;
- byrokratian karsiminen vuosittain 3,5 miljoonalta ihmiseltä, jotka rekisteröivät auton muussa EU-maassa kuin ostomaassa; tämä merkitsee joka vuosi vähintään 1,5 miljardin euron säästöjä yrityksille, kansalaisille ja rekisteröintiviranomaisille;
- nopeiden ja huokeiden ratkaisujen esittäminen kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiin EU:n alueella syntyneisiin riitoihin ilman tuomioistuinkäsittelyä, minkä ansiosta kuluttajat säästävät EU:ssa vuosittain noin 22,5 miljardia euroa;

³ Ks. esimerkiksi asia C-184/99, Grzelczyk, 31 kohta.

⁴ Asia C-34/09, Ruiz Zambrano, 42 kohta.

⁵ Katsaus Euroopan unionin kansalaisuuteen vuonna 2010 – Unionin kansalaisoikeuksien esteiden poistaminen, (KOM(2010) 603).

⁶ Vuodesta 2010 alkaen toteutetuista toimenpiteistä annetaan yksityiskohtainen selvitys tämän kertomuksen liitteessä.

- rautatiejärjestelmän esteettömyyden parantaminen Euroopan 80 miljoonan vammaisen hyväksi;
- vaalioikeuksien tehokasta käyttöä haittaavien esteiden poistaminen Euroopan parlamentin vaaleissa ja paikallisvaaleissa kahdeksalta miljoonalta äänestysikäiseltä EU:n kansalaiselta, jotka asuvat muussa EU-maassa kuin kotimaassaan;
- käyttäjätavallisen tiedon tarjoaminen kansalaisille heidän oikeuksistaan EU:ssa verkossa toimivasta keskitetystä asiointipisteestä Sinun Eurooppasi -portaalin ja Europe Direct -palvelun kautta.

EU:n kansalaisuus ei vielä kokonaan toteudu kansalaisten arjessa. Sen toteutumiselle on edelleen esteitä, kuten kävi ilmi komission 9. toukokuuta 2012 käynnistämässä **EU:n kansalaisuutta koskevasta** laajasta **julkisesta kuulemisesta**⁷, EU:n kansalaisuutta⁸ ja vaalioikeuksia⁹ käsittelevistä vuoden 2013 Eurobarometri-kyselyistä sekä tapahtumista, joita järjestettiin keskeisille sidosryhmille tätä kertomusta laadittaessa yhteistyössä Euroopan parlamentin¹⁰, alueiden komitean¹¹ ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitean¹² kanssa.

Komission Euroopan kansalaisten teemavuoden¹³ puitteissa aloittamista **kansalaiskuulemisista**¹⁴ saadaan lisätietoa kansalaisten huolenaiheista ja ehdotuksista.

Tässä Euroopan unionin kansalaisuutta koskevassa vuoden 2013 katsauksessa komissio esittää **kaksitoista uutta toimenpidettä kuudella keskeisellä alalla**. Toimenpiteillä pyritään raivaamaan esteitä, joiden vuoksi kansalaiset eivät pysty käyttämään EU-oikeuksiaan.¹⁵

Työntekijöitä, opiskelijoita ja harjoittelijoita EU:ssa haittaavien esteiden poistaminen

Ihmisten vakavimpana huolenaiheena on nykyään finanssi- ja valtionvelkakriisi sekä sen vaikutukset talouteen. Yhdeksän kymmenestä eurooppalaisesta katsoo, että työttömyys tai taloudellinen tilanne on tärkein ongelma heidän alueellaan¹⁶. Eurooppalaiset odottavat EU:lta kaikkein eniten kriisin voittamista ja sen myötä myös työttömyyden ja varsinkin

⁷ Komission 9. toukokuuta 2012 käynnistämä EU:n kansalaisuutta koskeva julkinen kuuleminen, jäljempänä 'EU:n kansalaisuutta koskeva vuoden 2012 julkinen kuuleminen', http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/eu-citizen-brochure_en.pdf.

⁸ Flash-Eurobarometri 365 – Euroopan unionin kansalaisuus, helmikuu 2013, jäljempänä 'EU:n kansalaisuutta käsittelevä vuoden 2013 Eurobarometri-kysely', http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_365_en.pdf.

⁹ Flash-Eurobarometri 364 – vaalioikeudet, maaliskuu 2013, jäljempänä 'vaalioikeuksia käsittelevä vuoden 2013 Eurobarometri-kysely', http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_364_en.pdf.

¹⁰ Helmikuun 19. päivänä 2013 järjestetty Euroopan parlamentin ja komission yhteinen kuulemistilaisuus EU:n kansalaisuudesta "Making the most of EU citizenship", http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/eu_hearing_report.pdf.

¹¹ Marraskuun 28. päivänä 2012 järjestetty foorumi "Citizens' Agenda going local", http://www.cor.europa.eu/en/news/forums/Documents/proceeding_forum_citizens.pdf.

¹² Tammikuun 22. – 23. päivänä 2013 järjestetty konferenssi "Making the most of the European year of Citizens".

¹³ <http://europa.eu/citizens-2013/fi/home>.

¹⁴ http://ec.europa.eu/european-debate/index_en.htm.

¹⁵ Kaikkien tämän kohdan mukaisten toimenpide-ehdotusten toteuttaminen määräytyy päätöksentekoprosessia edeltävien komission tavallisten menettelyjen ja monivuotisen rahoituskehityksen 2014–2020 mukaan.

¹⁶ Eurobarometri-tutkimus 78 – Euroopan unionin kansalaisuus, syyskuu 2012 (jäljempänä 'Eurobarometri-tutkimus 78'), http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb78/eb78_first_en.pdf. Työttömyys on EU:n kansalaisten voimistuva huolenaihe (lisäys on 4 prosenttiyksikköä kevään 2012 Eurobarometri-kyselyyn nähden).

nuorisotyöttömyyden vähentämistä. Nuorisotyöttömyys on yli kaksinkertainen verrattuna aikuisten työttömyyteen (vuoden 2013 ensimmäisen neljänneksen tilanne: nuoret 23,5 prosenttia, aikuiset 9,5 prosenttia). Kansalaiset vaativat aitoja eurooppalaisia työmarkkinoita, joiden kautta he voisivat hyödyntää muissa EU-maissa tarjolla olevia työtilaisuuksia ja osallistua Euroopan talouden kehittämiseen. He haluavat myös aloitteita, joiden kautta heille annettaisiin mahdollisuus kehittää taitojaan ja hyödyntää muiden EU-maiden tarjoamaa korkealuokkaista koulutusta. Komissio esittää ehdotuksia, joiden tavoitteena on helpottaa kansalaisten työskentelyä, opiskelua ja harjoittelua toisessa EU-maassa ja siten edistää sekä näiden ihmisten henkilökohtaista ja ammatillista kehitystä että koko EU:n talouskasvua.

Byrokratian karsiminen jäsenvaltioissa

EU:n kansalaiset tietävät, että heillä on oikeus vapaaseen liikkuvuuteen.¹⁷ Yli kaksi kolmannesta katsoo, että kansalaisten vapaasta liikkuvuudesta EU:n alueella on taloudellista hyötyä heidän kotimaalleen.¹⁸ Kansalaiset käyttävät aktiivisesti oikeuttaan liikkuvuuteen ja tekevät EU:n alueella vuosittain miljardeja matkoja. Lähes joka viides EU:n kansalaisuutta koskevaan vuoden 2012 julkiseen kuulemiseen osallistuneista henkilöistä, jotka olivat käyttäneet oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, oli kuitenkin kohdannut ongelmia. Ne johtuivat usein pitkällisistä tai epäselvistä hallinnollisista menettelyistä. Kansalaiset haluavat ratkaisuja helpottamaan EU:ssa matkustamista ja asumista. Komissio esittää ehdotuksia turhan paperisodan karsimiseksi ja jäsenvaltioiden menettelyjen yksinkertaistamiseksi.

Heikoimmassa asemassa olevien suojeleminen EU:ssa

Erityinen huolenpito heikoimmassa asemassa olevista yhteiskunnan jäsenistä ja heidän suojelunsa on Euroopan sosiaalisen mallin keskeinen tavoite. Kansalaiset toivat kuulemisissa esille konkreettisia ongelmia, joita vammaiset (noin 80 miljoonaa henkilöä koko EU:ssa) kohtaavat EU:n alueella liikkumisessa. He totesivat myös, että osa kansalaisista on erityisesti rikosoikeudellisissa menettelyissä esimerkiksi nuoren ikänsä tai psyykkisen tai fyysisen tilansa vuoksi muita heikoimmassa asemassa vaatiessaan oikeuksiaan. Komissio ehdottaa toimenpiteitä heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten oikeuksien vahvistamiseksi.

Ostoksien tekemistä haittaavien esteiden poistaminen EU:ssa

Rajatyliittävä verkkokauppa kasvaa tasaisesti EU:n alueella. Neljäsosa internetissä vuonna 2012 ostoksia tehneistä kansalaisista tilasi tavaroita muissa EU-maissa sijaitsevilta myyjiltä¹⁹. EU:n kansalaisilla on kuitenkin edelleen ongelmia ostosten tekemisessä verkon kautta²⁰. Kuluttajansuojaa ja kuluttajille tiedottamista on siis parannettava etenkin nopeasti kehittyvillä aloilla, kuten digitaaliteknologian alalla. Kun rajatyliittävien ostosten tekeminen helpottuu ja siihen liittyvä turva paranee, helpottuu ja nopeutuu myös rajatyliittävien oikeussuojakeinojen käyttö. Komissio esittää toimenpiteitä, joilla on määrä varmistaa, että kansalaiset saavat entistä paremmin tietoa erityisesti tehdessään verkko-ostoksia ja että oikeussuojakeinojen käyttöä helpotetaan ongelmatilanteissa.

Kohdennettu tiedottaminen ja mahdollisuudet saada tietoa EU:ssa

¹⁷ Tätä mieltä on yhdeksän kymmenestä kansalaisesta EU:n kansalaisuutta käsittelevässä vuoden 2013 Eurobarometri-kyselyssä.

¹⁸ EU:n kansalaisuutta käsittelevä vuoden 2013 Eurobarometri-kysely.

¹⁹ Eurostat – yksityishenkilöiden internetissä tekemät ostokset, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>. Nuorten (25–34-vuotiaiden) osuus on suurempi.

²⁰ EU:n kansalaisuutta koskevan vuoden 2012 julkisen kuulemisen mukaan yhdellä neljästä vastaajasta on ongelmia verkko-ostamisessa.

Kansalaisten tietoisuutta heidän EU-oikeuksistaan on pyritty lisäämään monin eri tavoin erityisesti Europe Direct -palvelusta²¹ ja Sinun Eurooppasi -portaalista²² muodostuvan keskitetyn asiointipisteen kautta. Yksi kolmesta kansalaisesta ilmoittaa nykyään tuntevansa EU-oikeutensa hyvin.²³ Kehitystä on siis jo tapahtunut, mutta se ei vielä riitä. Vähän alle neljännes (24 prosenttia) vastaajista katsoo tietävänsä melko hyvin tai erittäin hyvin, mitä he voivat tehdä, jos heidän EU-oikeuksiaan ei kunnioiteta.²⁴ Komissio esittää keinoja, joilla tehostetaan ja parannetaan tiedottamista kansalaisille heidän EU-oikeuksistaan ja niiden käytöstä.

Osallistuminen demokratian toteuttamiseen EU:ssa

Unionin kansalaisuuden keskeisenä periaatteena on EU:n kansalaisten täysipainoinen osallistuminen demokratian toteuttamiseen EU:ssa kaikilla tasoilla. Kansalaisia ja kansalaisyhteiskuntaa kannustetaan osallistumaan keskusteluun EU:hun liittyvistä asioista sopivasti Euroopan kansalaisten teemavuoden ja tulevien Euroopan parlamentin vaalien eli kansalaisten ajankohtaisten vaikuttamismahdollisuuksien yhteydessä. Monet ovat kyseenalaistaneet eräiden jäsenvaltioiden käytännöt, joiden mukaan kansalainen menettää oikeutensa äänestää kansallisissa vaaleissa, kun hän on asunut tietyn ajan toisessa EU-maassa.²⁵ Kansalaiset, kansalaisyhteiskunta, asiantuntijat ja Euroopan parlamentin jäsenet keskustelivat Euroopan parlamentin ja komission 19. helmikuuta 2013 pitämässä EU:n kansalaisuutta koskeneessa yhteisessä kuulemisessa äänioikeuden menettämisen oikeutuksesta nykytilanteen valossa. Komissio ehdottaa keinoja, joilla voidaan edistää EU:n kansalaisten osallistumista demokratian toteuttamiseen EU:ssa.

Euroopan unionin kansalaisuutta koskevaa vuoden 2013 katsausta täydentää (SEUT-sopimuksen 25 artiklan mukainen) kertomus edistymisestä kohti tosiasiallista unionin kansalaisuutta vuosina 2011–2013. Siinä arvioidaan EU:n kansalaisuutta koskevien perussopimuksen määräysten soveltamista edeltävien kolmen vuoden aikana.

Komissio antaa samanaikaisesti myös EU:n perusoikeuskirjan soveltamista koskevan vuosikertomuksen²⁶.

2. KAKSITOISTA UUTTA KESKEISTÄ TOIMENPIDETTÄ EU:N KANSALAISTEN ELÄMÄN HELPOTTAMISEKSI

2.1 – Työntekoa, opiskelua ja harjoittelua EU:ssa koskevien esteiden poistaminen

Kansalaisten ja erityisesti nuorten kannustaminen osaamisensa kehittämiseen, työpaikan löytämiseen ja kasvun edistämiseen Euroopan unionissa

Kansalaisten liikkuvuus elvyttää EU:n taloutta

²¹ http://europa.eu/europedirect/index_fi.htm.

²² <http://europa.eu/youreurope/index.htm>.

²³ EU:n kansalaisuutta käsittelevä vuoden 2013 Eurobarometri-kysely.

²⁴ Ks. alaviite 23.

²⁵ EU:n kansalaisuutta koskeva vuoden 2012 julkinen kuuleminen ja vaalioikeuksia käsittelevä vuoden 2013 Eurobarometri-kysely.

²⁶ COM(2013) 271 – http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/charter_report_2012_en.pdf.

Vaikka työttömien määrä on suuri (EU:ssa on yli 26 miljoonaa työtöntä), täyttämättömien työpaikkojen määrä on lisääntynyt vuoden 2009 puoliväliin verrattuna ja yritysten on vaikea löytää ammattitaitoisia työntekijöitä. Tämä merkitsee uhkaa kasvulle ja innovoinnille EU:n talouden alalla. Työvoiman liikkuvuutta voidaan siis käyttää tehokkaana mukauttamismekanismina. Sillä voidaan edistää työpaikkojen ja ammattitaidon yhteensovittamista, korjata tasapainottomuutta ja palauttaa samalla vireyttä sekä lieventää EU:n kansalaisten sosiaalisia ongelmia. Se helpottaa kansalaisten kitkatonta siirtymistä työelämään ja tarjoaa mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ja ammatilliseen kehittämiseen.

Liikkuvuudelle on vahvat taloudelliset perusteet. Vuosien 2004 ja 2007 laajentumisista saadut kokemukset osoittavat, että EU:n sisäinen liikkuvuus vaikuttaa myönteisesti talouksiin ja työmarkkinoihin. Esimerkiksi EU-15-maiden BKT:n arvioidaan kasvaneen pitkällä aikavälillä yhteensä lähes yhden prosentin laajentumisen jälkeisen liikkuvuuden ansiosta (vuosina 2004–2009).²⁷ Viimeaikaisen EU:n sisäisen liikkuvuuden vaikutus BKT:hen koko EU:ssa vastaa noin 24 miljardin euron kokonaistuloa EU:n kansalaisille.²⁸ Nykyään työntekijöiden liikkuvuus on EU:ssa kuitenkin edelleen vähäistä.²⁹

EU:n kansalaiset empivät edelleen työn hakemista toisesta EU-maasta, koska he ovat huolissaan toimeentulostaan, jos työpaikan löytäminen kestää kauan³⁰. EU:n lainsäädännössä taataan nykyään kotimaasta maksettavien työttömyysetuuksien jatkuminen kolmen kuukauden ajan niille työttömille kansalaisille, joilla on oikeus työttömyysetuuksiin ja jotka lähtevät hakemaan töitä toisesta EU-maasta³¹. Vaikka jäsenvaltioilla on EU:n lainsäädännön mukaan mahdollisuus pidentää työttömyysetuuksien maksamista koskevaa oikeutta enintään kuudeksi kuukauden ajaksi, kansallisissa käytännöissä ei toistaiseksi turvata tätä oikeutta³². Vuoden 2012 julkisessa kuulemisessa unionin kansalaisuudesta valtaosa vastaajista (69 prosenttia) katsoi, että työttömyyskorvauksia olisi saatava vähintään kuuden kuukauden ajan haettaessa töitä toisesta jäsenvaltiosta.

²⁷ Ks. *Employment and social developments in Europe 2011*, luku 6: *Intra-EU labour mobility and the impact of enlargement*, s. 274.

²⁸ Ks. *European Integration Consortium, Labour mobility within the EU in the context of enlargement and the functioning of the transitional arrangements*, Nürnberg, 2009, s. 132. Ks. myös *Five years of an enlarged EU, Economic achievements and challenges*, European economy 1/2009, s. 135.

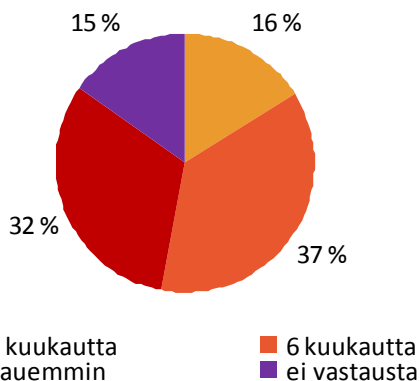
²⁹ Vain kolme prosenttia työkäisistä EU:n kansalaisista asuu muussa EU-maassa kuin kotimaassaan. Keskimäärin vain 0,29 prosenttia kansalaisista muuttaa EU:ssa vuosittain toisesta jäsenvaltiosta toiseen. Sisäinen liikkuvuus on EU:ssa selvästi pienempi kuin Australiassa (1,5 prosenttia) tai Yhdysvalloissa (2,4 prosenttia). Ks. *OECD Economic Surveys – European Union*, maaliskuu 2012, <http://www.oecd.org/eco/49950244.pdf>.

³⁰ Maantieteellistä ja työperäistä liikkuvuutta koskeneen Eurobarometri-kyselyn mukaan lähes neljäsosa (24 prosenttia) vastaajista odottaa kohtaavansa tai on kohdannut ongelmia hakiessaan töitä ulkomailta. Erityiseurobarometri 337 – maantieteellinen ja työperäinen liikkuvuus, kesäkuu 2010, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_337_en.pdf.

³¹ Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EUVL L 166, s. 70) 64 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, että ”oikeus etuuksiin jatkuu kolmen kuukauden ajan siitä päivästä, jona asianomainen lakkasi olemasta lähtöjäsenvaltionsa työvoimaviranomaisten käytettävissä, edellyttäen että etuuksien myöntämisen kokonaisaika ei ylitä sitä kokonaisaika, jona hänellä on oikeus etuuksiin tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Toimivaltaiset viranomaiset tai laitokset voivat pidentää kolmen kuukauden ajan enintään kuudeksi kuukaudeksi”. Toimivaltaisen jäsenvaltion ja työnhakujäsenvaltion laitosten ja viranomaisten välistä tietojenvaihtoa, yhteistyötä ja keskinäistä avunantoa koskevista järjestelyistä ja erityisesti tietojen toimittamisesta siitä, noudattaako työnhakija valvontamenettelyä, säädetään täytäntöönpanoasetuksen (EY) N:o 987/2009 (EUVL L 284, s. 19) 55 artiklassa.

³² COM(2012) 173.

Q10b Kuinka pitkään työttömyysetuusia olisi mielestäsi saatava kotimaasta?

Lähde: EU:n kansalaisuutta koskeva vuoden 2012 julkinen kuuleminen – perusjoukko: toisesta EU-maasta töitä hakenneet vastaajat

Nuori portugalilainen kokki Frederico päätti lähteä Ruotsiin hakemaan uutta työpaikkaa. Hän pyysi Portugalin työvoimaviranomaisilta asiakirjaa, jonka perusteella hän saisi Portugalin hänelle maksamat työttömyysetuudet Ruotsiin kolmen kuukauden ajan, ja ilmoittautui Ruotsin työvoimaviranomaisille heti saavuttuaan maahan. Hän ei kuitenkaan löytänyt töitä kyseisen asiakirjan kolmen kuukauden voimassaoloaikana. Hänen oli joko palattava Portugaliin välttääkseen työttömyysetuusiensa menetyksen tai jättävä Ruotsiin ilman oikeutta työttömyysetuuksiin. Hän päätti käydä vielä muutamassa työhaastattelussa Ruotsissa ja palasi Portugaliin viiden kuukauden kuluttua. Tämän vuoksi hän menetti oikeutensa Portugalin työttömyysetuuksiin.

Toimenpide 1: Komissio ehdottaa sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan asetuksen³³ tarkistamista ja tarkastelee mahdollisuutta pidentää työttömyysetuuksien maastaviennin pakollista kolmen kuukauden määräaikaa kansalaisten työnhaun helpottamiseksi toisessa EU-maassa. Komissio kehottaa jäsenvaltioita soveltamaan täysipainoisesti nykyisiä sääntöjä, joiden mukaan toisesta jäsenvaltiosta töitä hakeville työnhakijoille voidaan maksaa työttömyysetuusia enintään kuuden kuukauden ajan.³⁴

Kansalaisten ammattitaidon ja osaamisen parantaminen ulkomailla

Kuten komissio korostaa työllisyyspaketissaan ”Tavoitteena työllistävä elpyminen”³⁵ sekä uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelmassaan³⁶, investoinnit koulutusjärjestelmiin ovat yksi tärkeimmistä keinoista tuottavuuden, kilpailukyvyn, talouskasvun ja viime kädessä myös työllisyyden parantamiseksi.

³³ Asetus (EY) N:o 883/2004 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta, EUVL L 166, s. 1.

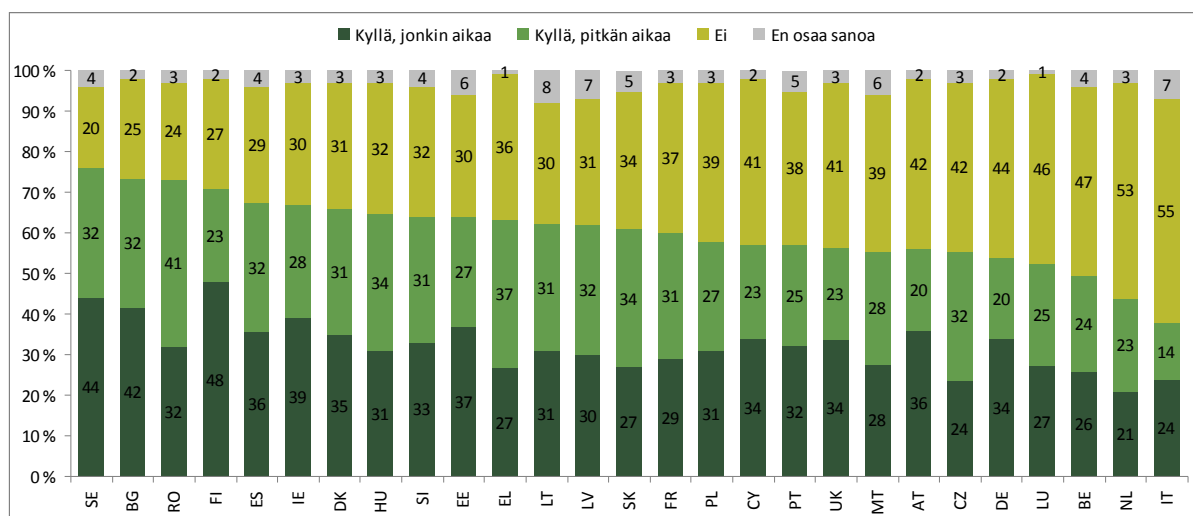
³⁴ COM(2012) 173.

³⁵ Ks. alaviite 35.

³⁶ KOM(2010) 682.

Nuoret EU:n kansalaiset haluavat kehittää taitojaan ja osaamistaan opiskelemalla tai harjoittelemalla toisessa EU-maassa.³⁷ Kaiken kaikkiaan yli puolet eurooppalaisista nuorista on halukkaita tai kiinnostuneita työskentelemään toisessa jäsenvaltiossa.³⁸

Nuorten kiinnostus toisessa EU-maassa työskentelyä kohtaan

Lähde: Nuorison liikkuvuutta käsittelevä vuoden 2011 Eurobarometri-kysely

Nykytietojen perusteella voidaan arvioida, että vain 10 prosenttia korkeakoulututkinnon suorittaneista eurooppalaisista on opiskellut muualla EU:ssa³⁹. Liikkuvuus, jonka tavoitteena on tutkinnon (koko oppimäärän) suorittaminen ulkomailla, on vielä harvinaisempaa EU:ssa. Tähän ovat ainakin osittain syynä toisessa EU-maassa opiskelusta aiheutuvat kustannukset. Komissio on Yhteinen Erasmus -ohjelmaa koskevassa ehdotuksessaan⁴⁰ esittänyt opintolainojen takausjärjestelmää. Sen kautta opiskelijat, jotka aikovat suorittaa maisteriohjelman toisessa EU-maassa, saisivat pankkilainan edullisin ehdoin. Ehdotuksen mukaan jopa 330 000 opiskelijaa voisi hyödyntää järjestelmää seitsenvuotisen ohjelman aikana.

Komissio edistää edelleen myös muilla tavoin nuorten mahdollisuuksia opiskella, harjoitella tai tehdä vapaaehtoistyötä ulkomailla ja osallistua nuorisovaihtoihin. Myös opettajille ja opetushenkilöstölle annetaan mahdollisuus opettaa tai harjoitella ulkomailla. Uuden ohjelman tarjoamista mahdollisuuksista pääsee ohjelmakauden 2014–2020 aikana nauttimaan lähes viisi miljoonaa EU:n kansalaista.

³⁷ Sisämarkkinoita käsittelevän vuoden 2011 Eurobarometri-kyselyn mukaan 28 prosenttia työikäisistä EU:n kansalaisista voisi ajatella työskentelevänsä toisessa EU-maassa tulevaisuudessa. Osuus on erityisen suuri 15–24-vuotiaiden nuorten (54 prosenttia) ja 25–39-vuotiaiden (38 prosenttia) keskuudessa. Erityiseurobarometri 363 – sisämarkkinat: tietoisuus, näkemykset ja vaikutukset, huhtikuu 2011, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_363_en.pdf.

³⁸ Flash-Eurobarometri 319b – nuoret liikkeellä: koulutus, liikkuvuus, työllisyys ja yrittäjyys, toukokuu 2011, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_319b_sum_en.pdf.

³⁹ Neuvosto vahvisti vuonna 2011 vertailuarvon, joka koskee oppimisen liittyvää liikkuvuutta korkeasteen koulutuksessa. Sen mukaan vuoteen 2020 mennessä olisi vähintään 20 prosentilla korkeakoulututkinnon suorittaneista oltava takanaan ulkomailla suoritettu korkea-asteen koulutukseen liittyvä opiskelu- tai harjoittelujakso (joko koko tutkinto tai vähintään kolmen kuukauden jakso).

⁴⁰ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelman, ”Yhteinen Erasmus”, perustamisesta (KOM(2011) 788 lopullinen).

Harkitessaan harjoittelua toisessa EU-maassa nuoret eivät aina löydä asiaankuuluvaa tietoa tarjolla olevista mahdollisuuksista ja ovat huolissaan työjärjestelyjen laadusta ja ehdoista. Tutkimuksista ja selvityksistä käy ilmi monia harjoittelun laatuun liittyviä ongelmia: oppimissisällön puutteellisuus ja riittämättömät ehdot sekä erityisesti sosiaalisen suojelun ja palkan/korvauksen heikko taso (tai puuttuminen kokonaan).⁴¹ Eräissä jäsenvaltioissa ei edelleenkään edellytetä harjoittelusopimusta, joka kattaisi osapuolten oikeudet ja velvollisuudet (Euroopan nuorisofoorumin vuonna 2011 tekemän tutkimuksen⁴² mukaan jopa 25 prosentilla harjoittelijoista ei ole sopimusta). Palkan pienuuden tai palkattomuuden vuoksi on syytä epäillä, että työnantajat käyttävät harjoittelijoita ilmaisena työvoimana. Nämä puutteet on korjattava pikaisesti ja nuorten mahdollisuuksia kehittää taitojaan ja saada työkokemusta ulkomailta on parannettava. Näin on tehtävä, jotta voidaan ratkaista kansalaisten ja etenkin nuorten esille tuomia ongelmia ja lieventää hälyttävän korkeaa nuorisotyöttömyyttä.

Nathalie suoritti tutkinnon Ranskassa ja harkitsi työuran aloittamista Espanjassa tai Saksassa. Hän ei ollut koskaan asunut ulkomailla, joten hän halusi aluksi suorittaa harjoittelun. Hän pohti, olisiko hänen ilmoittauduttava johonkin koulutusohjelmaan saadakseen harjoittelupaikan (kuten Ranskassa). Hän ei myöskään tiennyt, mitä oikeuksia hänellä olisi harjoittelijana kyseisissä maissa ja olisiko hänellä oikeus sosiaaliturvaan tai saisiko hän harjoittelukorvausta tai -palkkaa.

Komissio haluaa vuonna 2013 parantaa nuorten mahdollisuuksia saada laadukasta työkokemusta toisessa EU-maassa. Sen vuoksi se laatii harjoittelun laatupuitteet, joissa vahvistetaan laadukkaan harjoittelun tärkeimmät ominaisuudet ja joiden nojalla suojellaan harjoittelijoiden oikeuksia ja autetaan heitä saamaan kaikki mahdollinen hyöty työkokemuksestaan. Komissio aikoo myös tarkastella uudelleen ja uudistaa EURES-verkostoa. Sitä on tarkoitus muuttaa vastaamaan entistä paremmin työmarkkinoiden todellisia tarpeita tehostamalla työnvälityspalveluja niin työnhakijoiden kuin yritysten eduksi. Komissio käynnistää myös kokeiluhankkeen eräiden jäsenvaltioiden kanssa. Sen tavoitteena on parantaa harjoittelu- ja oppisopimuskoulutuspaikkoja koskevien tietojen vaihtoa EURES-verkostossa ja helpottaa siten nuorten siirtymistä työelämään.

Lisäksi komissio kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan pikaisesti nuorisotakuun⁴³ kestäväällä ja kunnianhimoisella tavalla, jotta nuoria voitaisiin auttaa saamaan työkokemusta.

Toimenpide 2: Komissio laatii vuonna 2013 harjoittelun laatupuitteet, joiden avulla nuoria EU:n kansalaisia autetaan kehittämään taitojaan ja siirtymään työmarkkinoille.

Komissio esittää vuonna 2013 myös aloitteen EURES-verkoston uudistamiseksi. Sen tavoitteena on vahvistaa kansallisten työvoimaviranomaisten asemaa ja vaikutusta sekä parantaa työvoiman liikkuvuuden yhteensovittamista EU:ssa. EURES-verkoston uudistamisen lisäksi komissio käynnistää kokeiluhankkeen, jonka tavoitteena on parantaa

⁴¹ Euroopan komission julkaisu *Study on a comprehensive overview on traineeship arrangements in Member States*, 2012, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=fi&pubId=6717>.

⁴² Euroopan nuorisofoorumin vuoden 2011 tutkimus *Interns revealed*, http://issuu.com/yomag/docs/yfj_internsrevealed_web.

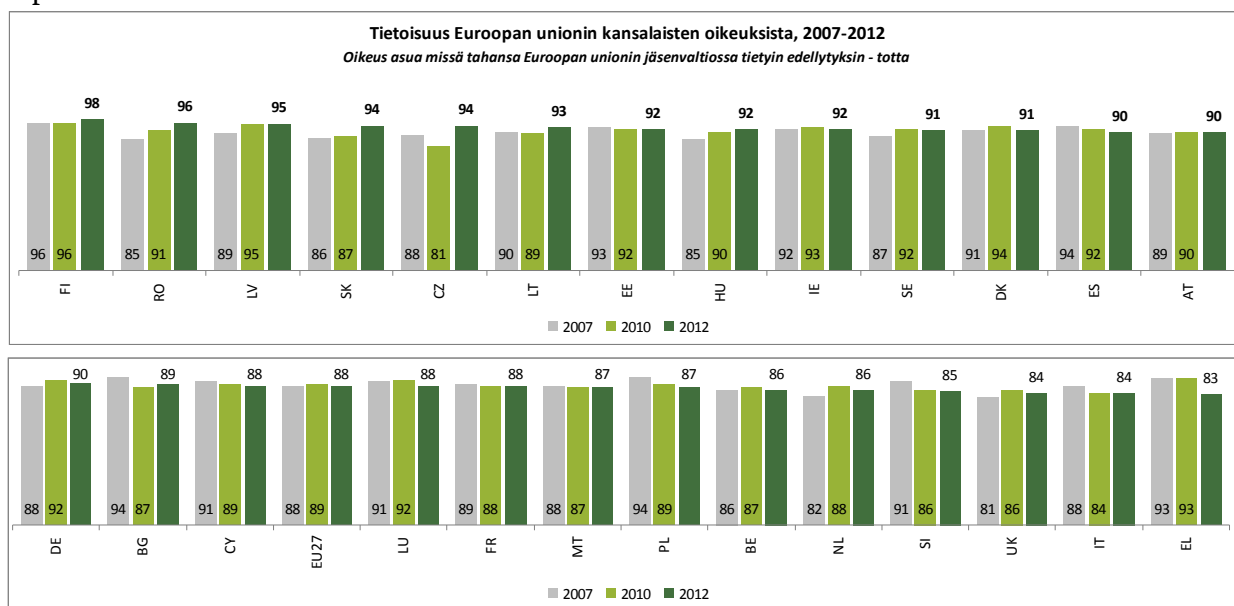
⁴³ Nuorisotakuu on järjestelmä, jossa varmistetaan 22. huhtikuuta 2013 annetun neuvoston suosituksen mukaisesti, että kaikki alle 25-vuotiaat nuoret saavat laadukkaan työtarjouksen tai heille tarjotaan täydennyskoulutusta, oppisopimuskoulutusta tai harjoittelujaksoa neljän kuukauden kuluessa työttömyyden alkamisesta tai koulunkäynnin päättymisestä.

2.2 – Byrokratian karsiminen jäsenvaltioissa

EU:ssa asuvien ja matkustavien EU:n kansalaisten kohtaamien hallinnollisten esteiden poistaminen ja menettelyjen helpottaminen

Kansalaisten henkilötodistukset ja oleskeluasiakirjat

Kansalaiset yhdistävät EU:n kansalaisuuteen selvimmin oikeuden vapaaseen liikkuvuuteen ja oleskeluun EU:n alueella.⁴⁴ EU:n kansalaisuutta käsittelevän vuoden 2013 Eurobarometri-kyselyn⁴⁵ mukaan lähes yhdeksän kymmenestä EU:n kansalaisesta tietää oikeutensa vapaaseen liikkuvuuteen.

Lähde: EU:n kansalaisuutta käsittelevä vuoden 2013 Eurobarometri-kysely

Kuitenkin lähes joka viidennellä (17 prosentilla) EU:n kansalaisuutta koskevaan vuoden 2012 julkiseen kuulemiseen⁴⁶ osallistuneella oli ollut toiseen EU-maahan muuttoon tai siellä asumiseen liittyviä ongelmia. He olivat muun muassa kohdanneet asiakirjoihin liittyviä hallinnollisia esteitä halutessaan matkustaa tai todistaa henkilöllisyytensä EU:n alueella. Vuonna 2012 Sinun Eurooppasi -neuvontaan⁴⁷ esitetyistä tiedusteluista 21 prosenttia ja SOLVIT-verkostolle⁴⁸ tehdyistä tiedusteluista 13 prosenttia koski vapaata liikkuvuutta ja oleskelua.

⁴⁴ Erityiseurobarometri 75.1 – Euroopan oikeusasiamies ja kansalaisten oikeudet, heinäkuu 2011, http://www.ombudsman.europa.eu/fi/press/statistics/eb751_eb_report.faces.

⁴⁵ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_374_361_en.htm#365.

⁴⁶ http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/eu-citizen-brochure_fi.pdf.

⁴⁷ Sinun Eurooppasi -neuvonta on kansalaisille tarkoitettu lainopillista neuvontaa antava palvelu, jolle voi esittää kysymyksiä millä tahansa EU:n virallisella kielellä. Kysymyksiin vastaa lakiasiantuntijoiden tiimi, joka on perehtynyt sekä EU:n lainsäädäntöön että kaikkien EU-maiden kansalliseen lainsäädäntöön. http://europa.eu/youreurope/advice/index_fi.htm.

⁴⁸ SOLVIT käsittelee rajatylittäviä ongelmia, joissa EU-maiden viranomaiset ovat soveltaneet EU:n lainsäädäntöä virheellisesti. <http://ec.europa.eu/solvit/>.

Yli kolme kuukautta muussa EU-maassa kuin kotimaassaan oleskelevilta EU:n kansalaisilta saatetaan edellyttää paikallisviranomaisille ilmoittautumista, jolloin he saavat rekisteröitymistodistuksen. Näitä todistuksia ei EU:ssa kuitenkaan aina hyväksytä henkilötodistuksiksi (etenkään yksityiset tahot, kuten pankit ja yritykset, eivät hyväksy niitä). Kansalaiset eivät myöskään voi käyttää niitä matkustusasiakirjoina edes EU:n alueella. EU:n kansalaisilla on vastaavia ongelmia silloin, kun heidän kotimaansa antamaa henkilötodistusta ei hyväksytä muissa EU:n jäsenvaltioissa suoritettavissa toimissa. Yksityiset yritykset hyväksyvät henkilöllisyyden todistamiseen vain vastahakoisesti ”ulkomaisia” asiakirjoja, joiden muotoa ei ole passien tapaan yhdenmukaistettu EU:n tasolla. Henkilötodistuksen tai passin saaminen tai uusiminen EU:n alueella matkustamista varten ei useinkaan onnistu lyhyessä ajassa toisessa EU-maassa asuvilta EU:n kansalaisilta etenkin silloin, kun lähin konsulaatti on muualla kuin asuinmaassa.

Münchenissä asuva suomalainen Sanna on varannut lennon Suomeen, mutta hänet ryöstetään kaksi päivää ennen lähtöä ja häneltä varastetaan passi ja henkilötodistus. Sanna ei pysty hankkimaan ajoissa uutta passia, koska Suomen passeja myöntävät konsuliedustustot ovat Berliinissä ja Hampurissa, eikä Sanna ehdi käymään kummassakaan niistä ennen matkaa. Jos hän esittää lentokentällä vain Saksasta saamansa rekisteröitymistodistuksen, lentoyhtiö epäähän häneltä pääsyn lennolle turvamääräyksiin vedoten.

Kansalaiset pyysivät EU:n kansalaisuutta koskevassa julkisessa kuulemisessa ratkaisuja, joilla helpotettaisiin heidän elämäänsä ja vahvistettaisiin heidän samaistumistaan unioniin tarvittaessa myös koko unionissa yhtenäisten asiakirjojen avulla.⁴⁹ Komissio aikoo muun muassa harkita, olisiko aiheellista antaa sääntöjä yhteisestä turvallisesta muodosta jäsenvaltioiden EU:n kansalaisille antamille rekisteröitymistodistuksille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettäville oleskeluasiakirjoille. Tämän aloitteen ansiosta EU:n kansalaisille ja heidän perheilleen riittäisi yksi ainoa asiakirja arjen tilanteisiin. Aloitteella myös ratkaistaisiin ongelmia, joita kansalaiset kohtaavat asioidessaan yksityisten tahojen kanssa muissa EU-maissa, ja parannettaisiin asiakirjojen turvallisuutta.

Jotta hallinnollista raskautta voitaisiin vähentää edelleen, EU:n kansalaisten olisi myös voitava käyttää edellä mainittuja turvallisia rekisteröitymistodistuksia matkustusasiakirjoina EU:n alueella matkustaessaan, jos asiakirjat on myöntänyt se jäsenvaltio, jossa he asuvat.

Toimenpide 3: Komissio pyrkii vuosien 2013 ja 2014 aikana ratkaisuihin muussa EU-maassa kuin kotimaassaan asuvien EU:n kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä kohtaamien sellaisten esteiden poistamiseksi, jotka liittyvät jäsenvaltioiden myöntämiin henkilötodistuksiin ja oleskeluasiakirjoihin. Tarvittaessa voitaisiin laatia koko unionissa hyväksyttävien, kansalaisille vaihtoehtoisesti annettavien yhtenäisten asiakirjojen mallit.

Verotusta koskevat muodollisuudet rajatylittävissä tilanteissa

EU:n kansalaiset voivat asua yhdessä ja työskennellä toisessa maassa. Lisäksi heillä voi olla omaisuutta kolmannessa maassa. Tällaisessa tilanteessa heidän voi olla vaikea selvittää, mihin heidän olisi maksettava veroja ja miten. Kielimuuri ja eri maiden veroviranomaisten välisen yhteistyön puute rajatylittävien vero-ongelmien ratkaisemisessa ovat omiaan vaikeuttamaan tilannetta entisestään. Kansalaiset saattavat kohdata huomattavia hallinnollisia esteitä erityisesti, kun he hakevat veronpalautusta toisesta maasta tai kun eri jäsenvaltioiden

⁴⁹ Harkittavana olevaa toimenpidettä voitaisiin soveltaa vain niissä jäsenvaltioissa, jotka antavat henkilötodistuksia tai rekisteröitymisasiakirjoja.

verotusjärjestelmät ovat ristiriidassa keskenään, mikä voi johtaa myös saman tulon verottamiseen kahteen kertaan kahdessa eri jäsenvaltiossa. SOLVITin vuonna 2012 käsittelemistä tapauksista yhdeksän prosenttia liittyi verokysymyksiin. Myös Sinun Eurooppasi -neuvonta ja muut neuvontapalvelut, kuten raja-alueiden kuluttajakeskukset ja EURES-verkosto, ilmoittavat saavansa monia erilaisia verokyselyjä.

Ruotsalainen Ylva on naimisissa slovakialaisen Martinin kanssa. He asuvat Ruotsissa ja ovat jo eläkkeellä. Ylva on työskennellyt vain Ruotsissa, mutta Martin myös Slovakiassa. He haluaisivat nyt muuttaa Alankomaihin ollakseen lähempänä lapsenlapsiaan, mutta heillä olisi paljon kysyttävää verotilanteestaan eivätkä he tiedä, minkä tahon puoleen kääntyä. Miten heidän eläkkeitään verotetaan muuton jälkeen? Miten on mahdollisen perintöveron laita? Mitä heidän olisi tehtävä, jos he joutuvat muuton jälkeen kaksinkertaisen verotuksen kohteeksi? Jos he pitävät asuntonsa Ruotsissa, onko heidän maksettava varallisuusveroa ja missä asunnosta saatava tulo verotetaan?

Komissio kartoittaa vuoden 2013 aikana EU-maiden parhaita käytäntöjä, joilla kansalaisia autetaan rajat ylittävissä verotapauksissa. Se aikoo myös käydä seurantakeskusteluja kansallisten viranomaisten kanssa edistääkseen näiden käytäntöjen laajaa käyttöönottoa. Parhaisiin käytäntöihin voisivat lukeutua esimerkiksi rajatylittäviin veroasioihin erikoistuneet kansalliseen hallintoon sijoittuvat yhteyspisteet sekä verkkosivustot, jotka tarjoavat kansalaisille perustietoa ja ohjaavat heidät sopivimpaan yhteyspisteeseen. Lisäksi niitä voisivat olla niiden menettelyjen yksinkertaistaminen, joilla haetaan hyvitystä kaksinkertaisesta verotuksesta ja ulkomailla liikaa kannetusta verosta, sekä veronmaksajien perusoikeuksia ja -velvollisuuksia koskeva veronmaksajien säännöstö ja EU-maiden välinen tiivis yhteistyö rajatylittävien verotusta koskevien riita-asioiden ratkaisemisessa.

Komissio sovittaa edellä mainitut toimet yhteen uuden EU:n laajuisen vaatimustenmukaisuusaloitteen kanssa. Tavoitteena on varmistaa, että muuttavien henkilöiden verotusta koskeva lainsäädäntö on kaikissa jäsenvaltioissa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaista ja ettei näille kansalaisille aiheudu tarpeetonta hallinnollista raskautta eikä lisäkustannuksia, kun he käyttävät oikeuttaan muuttaa toiseen jäsenvaltioon työn tai opiskelun vuoksi.

Toimenpide 4: Komissio tekee vuoden 2013 aikana aloitteita verotusta koskevien parhaiden käytäntöjen edistämiseksi rajatylittävissä tilanteissa ja varmistaa EU:n lainsäädännön moitteettoman soveltamisen, jotta toiseen maahan muuttavat tai toisessa maassa toimivat EU:n kansalaiset voivat entistä helpommin saada selkoa erilaisista verotussäännöistä ja erityisesti välttää kaksinkertaista verotusta.

Kansalaisille autoista aiheutuva paperisota

Katsastukset suoritetaan nykyään eri tavalla eri jäsenvaltioissa. Eroja on esimerkiksi katsastettavissa ajoneuvoluokissa, katsastusväleissä ja -menetelmissä sekä vikojen arvioinnissa. Nämä erot voivat johtaa siihen, että samasta ajoneuvosta saadaan eri EU-maissa erilainen katsastustulos, jolloin myös turvallisuustaso vaihtelee maakohtaisesti. Koska katsastusta koskevat vaatimukset vaihtelevat tällä tavoin, EU-maat eivät tunnusta vastavuoroisesti toistensa katsastustodistuksia. Tämä merkitsee tarpeetonta hallinnollista raskautta ja turhia kustannuksia kansalaisille, jotka ottavat oman autonsa mukaan toiseen EU-maahan.

Liettualainen Monika työskentelee viisi kuukautta vuodesta hiihtokeskuksen hotellissa Itävallassa. Hänen autonsa katsastusaika osuu maaliskuuhun Itävallan työjaksolle, joten hänen on auton määräaikaikatsastuksen vuoksi ajettava joka vuosi Liettuaan kesken oleskelunsa. Olisi paljon helpompaa katsastuttaa auto Itävallassa ja saada katsastustodistus automaattisesti tunnustetuksi Liettuassa ja muualla EU:ssa.

Komissio teki vuonna 2012 ehdotuksia⁵⁰ autojen tarkastusta ja turvallisuutta koskevien vähimmäisvaatimusten vahvistamiseksi (katsastusten laadun parantaminen, testauslaitteita koskevien vaatimusten käyttöönotto, katsastajien ammattitaidon parantaminen, katsastusasemien valvonnan vahvistaminen). Komissio toteuttaa vuoden 2014 aikana autojen katsastusta koskeviin yhdenmukaistettuihin vaatimuksiin perustuvia konkreettisia toimenpiteitä, joiden tavoitteena on luoda ajoneuvotietojen sähköinen alusta katsastustodistusten vastavuoroista tunnustamista varten.

Toimenpide 5: Komissio jatkaa työtään EU:n kansalaisten tieliikenneturvallisuuden parantamiseksi ja toteuttaa vuoden 2014 aikana toimenpiteitä, joiden tavoitteena on luoda ajoneuvotietojen sähköinen alusta. Sillä helpotetaan katsastustodistusten tunnustamista ja tehdään oman auton mukaan ottaminen toiseen EU-maahan aiempaa helpommaksi ja turvallisemmaksi.

2.3 – Heikoimmassa asemassa olevien suojelu EU:ssa

Vammaisia haittaavien esteiden poistaminen ja prosessuaalisten oikeuksien vahvistaminen ottaen huomioon lasten ja heikossa asemassa olevien kansalaisten erityistilanteen

Vammaiset

Euroopan unionissa on noin 80 miljoonaa vammaista henkilöä. Heillä on usein tiettyjä oikeuksia, erityisesti julkiseen liikenteeseen tai kulttuurilaitoksiin liittyviä vammaiskorttiin perustuvia oikeuksia. Vammaisten pysäköintiluvulle vahvistettiin EU:n laajuinen malli lähes viisitoista vuotta sitten, mutta vammaiskortit tunnustetaan vain kansallisella tasolla, mikä vaikeuttaa vammaisten matkustamista toiseen EU-maahan.

Irlantilainen Seán on vammainen. Hän haluaisi lähteä luokkatoveriensa kanssa jokavuotiselle luokkaretkelle. Hän ei kuitenkaan tiedä, tunnustetaanko hänen irlantilainen vammaiskorttinsa muissa EU-maissa ja pääseekö hän matkustamaan julkisissa liikennevälineissä samoin eduin kuin paikalliset vammaiset asukkaat. Jos Seánilla olisi EU:n vammaiskortti, hän voisi luottaa siihen, että hän saa matkakohteessaan samat edut kuin siellä pysyvästi asuvat vammaiset.

Komissio käynnistää kokeiluhankkeen, jonka tavoitteena on kehittää vastavuoroisesti tunnustettava EU:n vammaiskortti. Sen perusteella toisiin EU-maihin matkustavat vammaiset henkilöt saisivat yhdenvertaiset mahdollisuudet käyttää liikenne-, matkailu-, kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluja.

Toimenpide 6: Komissio helpottaa vammaisten liikkuvuutta EU:ssa tukemalla vuonna 2014 vastavuoroisesti tunnustettavien EU:n vammaiskorttien kehittämistä. Tavoitteena on

⁵⁰ Ehdotus moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen määräaikaikaisista katsastuksista, COM(2012) 380, ehdotus asetukseksi unionissa liikennöivien hyötyajoneuvojen teknisistä tienvarsitarkastuksista, COM(2012) 382, ja ehdotus direktiiviksi ajoneuvojen rekisteröintiasiakirjoista, COM(2012) 381.

varmistaa vammaisten yhdenvertainen kohtelu koko EU:n alueella tiettyjä (pääasiassa liikenteeseen, matkailuun, kulttuuriin ja vapaa-aikaan liittyviä) etuja myönnettäessä.

Kansalaisten prosessuaaliset oikeudet

Jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on näytetty toteen⁵¹. Erot syyttömyysolettamaa koskevista kansallisista säännöistä voivat vaikeuttaa yhteistyötä poliisi- ja oikeusasioissa sekä tuomioiden vastavuoroista tunnustamista. Ne myös aiheuttavat kansalaisille epävarmuutta siitä, millaista suojelua he voivat saada toisessa EU-maassa. Lisäksi rikosoikeudellisiin menettelyihin liittyvässä oikeudessa oikeusapuun⁵² on huomattavia jäsenvaltioiden välisiä eroja. Toisessa EU-maassa toteutettavissa rikosoikeudellisissa menettelyissä epäillyille tai syytetyille ei nykyään aina taata tehokasta ja oikea-aikaista oikeudellista neuvontaa.

Eräät epäiltyinä tai syytettynä olevat henkilöt voivat olla ikänsä tai psyykkisen tai fyysisen tilansa vuoksi heikossa asemassa. Heidän on vaikea ymmärtää tai seurata keskusteluja tai osallistua niihin tehokkaasti. Tämä voi vaikuttaa heidän oikeuteensa oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Syyttömyysolettaman ja oikeusavun takaaminen on tässä tapauksessa tavallista tärkeämpää. EU:n kansalaisuutta koskevassa julkisessa kuulemisessa 73 prosenttia vastanneista kannatti ajatusta antaa lapsille ja heikossa asemassa oleville aikuisille oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin varmistamista koskevia takeita, joita on sovellettava kaikissa EU-maissa.

Christian on 16-vuotias nuorukainen, joka asuu vanhempiensa luona toisessa EU-maassa kuin omassa kotimaassaan. Hänet pidätettiin kotoaan ja vietiin poliisiasemalle. Siellä häntä kuulusteltiin asiassa, joka liittyi hänen asuinkorttelinsa läheltä samana päivänä löydettyyn varastettuun autoon. Noin kuusi tuntia kestäneen kuulustelun aikana hän ensin kiisti osallisuutensa varkauteen. Myöhemmin hän myönsi autovarkauden, kun poliisi oli kertonut hänelle, että tunnustaminen vaikuttaisi myönteisesti hänen asiassaan tehtävään päätökseen. Christiania kuulusteltiin ilman asianajajan läsnäoloa, eikä hän saanut ottaa yhteyttä vanhempiansa. Hänelle ei kerrottu vaitiolo-oikeudesta eikä oikeudesta olla todistamatta itseään vastaan.

Komissio aikoo vuoden 2013 loppuun mennessä ehdottaa säädöspakettia, jolla taataan syyttömyysolettama ja oikeusapu toisessa EU-maassa rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyinä tai syytettynä oleville EU:n kansalaisille sekä vahvistetaan lasten ja heikossa asemassa olevien henkilöiden prosessuaalisia oikeuksia.

Toimenpide 7: Komissio ehdottaa vuoden 2013 loppuun mennessä säädöspakettia, jolla vahvistetaan edelleen rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyinä tai syytettynä olevien kansalaisten prosessuaalisia oikeuksia ottaen huomion lasten ja heikossa asemassa olevien kansalaisten erityistilanteen.

2.4 – Esteiden poistaminen ostosten tekemiseltä EU:ssa

Kansalaisten vähäiset vaatimukset

⁵¹ Tämä rikosoikeuden perusperiaate on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 48 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa, ja se perustuu myös jäsenvaltioiden yhteiseen valtiosääntöperinteeseen.

⁵² Oikeus oikeusapuun on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 3 kohdassa.

Neljä kymmenestä kansalaisesta (40 prosenttia) on 12 viime kuukauden aikana ostanut tai tilannut internetin kautta tavaroita tai palveluja yksityiskäyttöön. Muissa EU-maissa sijaitsevilta myyjiltä tavaroita tai palveluja ostavia eurooppalaisia on nyt enemmän kuin kaksi vuotta sitten (lisäys 4 prosenttiyksikköä). Lähes joka kolmas EU:n kansalainen (30 prosenttia) ostaa tavaroita muissa jäsenvaltioissa sijaitsevilta yrityksiltä joko verkon kautta tai perinteisesti⁵³. Kun ostosten tekemistä EU:n alueella helpotetaan, riita-asiat saattavat lisääntyä. Ne on pystyttävä ratkaisemaan nopeasti ja helposti aiheuttamatta kansalaisille kohtuutonta vaivaa.

Asetuksessa eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä⁵⁴ säädetään käytännön ratkaisuista, joilla helpotetaan alle 2 000 euron vaatimuksia koskevien rajat ylittäviä vaikutuksia omaavien riita-asioiden selvittämistä. Asetuksen mukaan tuomioiden täytäntöönpano toisessa jäsenvaltiossa ei edellytä täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista ja vakiomuotoiseen lomakkeeseen perustuva kirjallinen menettely sallitaan. Kansalaisten komissiolle esittämät valitukset osoittavat kuitenkin, että nykyistä asetusta on lujitettava ja että on erityisesti korjattava useiden jäsenvaltioiden käytännöissä havaittuja puutteita. Esimerkkinä mainittakoon, että hakemusten täyttämiseen ei anneta käytännön apua, kirjallisten menettelyjen periaatetta ei noudateta, pidetään tarpeettomia oikeuskäsittelyjä ja todistajien kuulemisen käytetään liian harvoin tele- ja videoneuvotteluja.

Unkarissa asuva Tibor haluaa ostaa uuden television. Hän löysi sopivan television lähistöllä olevasta liikkeestä 2 750 euron hintaan mutta päätti etsiä internetistä edullisempaa laitetta. Hän löysi täsmälleen saman television 2 200 euron hintaan ja teki tilauksen verkon kautta. Televisio toimitettiin ajallaan, mutta se olikin musta eikä hänen tilaamansa hopeanvärinen. Hän palautti television ja pyysi rahojaan takaisin. Myyjästä ei kuulunut mitään. Koska myyjä sijaitsi Portugalissa, Tibor ei tiennyt, miten hän voisi hakea korvausta. Hän sai ystävältään tietää eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä Euroopan oikeusportaalissa⁵⁵. Tibor sai nopeasti selville menettelyn tarjoamat edut: hän pystyi esittämään vaatimuksen Portugalin sijaan Unkarissa, hänen ei tarvinnut maksaa asianajokuluja eikä oikeudenkäyntiä tarvittu. Sitten hän huomasi, ettei voinutkaan käyttää tätä helppoa menettelyä, koska siihen hyväksyttävien vaatimusten yläraja oli 2 000 euroa.

Kansalaiset katsovat, että eurooppalaisen vähäisiin vaatimuksiin sovellettavan menettelyn ylärajan nostaminen helpottaisi kuluttajien oikeussuojan saamista toisessa EU-maassa⁵⁶. Vähäisiä vaatimuksia käsittelevässä vuoden 2013 Eurobarometri-kyselyssä vastaajat ilmoittivat, että asian saattamista kotimaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi helpottaisivat heidän omalla kohdallaan eniten seuraavat seikat: mahdollisuus toteuttaa menettely vain kirjallisena joutumatta käymään tuomioistuimessa (37 prosenttia), palkkaamatta asianajajaa (31 prosenttia) ja verkkovälitteisesti (20 prosenttia). Komissio aikoo tarkistaa nykyisiä sääntöjä. Tavoitteena on helpottaa eurooppalaista vähäisiin vaatimuksiin sovellettavaa menettelyä entisestään ja varmistaa, että menettelyn tarjoamat mahdollisuudet hyödynnetään kaikilta osin. Nykyinen yläraja on lisäksi määrä nostaa 25 000 euroon. Kyseisellä asetuksella on myös määrä luoda oikeudellinen ympäristö menettelyn sähköistä toteuttamista varten.

⁵³ Erityiseurobarometri 395 – vähäiset vaatimukset, huhtikuu 2013 (jäljempänä 'vähäisiä vaatimuksia käsittelevä vuoden 2013 Eurobarometri-kysely'), http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_399_380_en.htm#395.

⁵⁴ Asetus tuli voimaan 1. tammikuuta 2009.

⁵⁵ <https://e-justice.europa.eu/home.do>.

⁵⁶ Ks. erityisesti EU:n kansalaisuutta koskeva vuoden 2012 julkinen kuuleminen.

Toimenpide 8: Komissio tarkistaa eurooppalaista vähäisiin vaatimuksiin sovellettavaa menettelyä vuoden 2013 loppuun mennessä helpottaakseen toisessa EU-maassa tehtyihin ostoksiin liittyvien riita-asioiden ratkaisemista.

Kansalaiset nettiostoksilla

Eurooppalaisille kuluttajille taataan lainsäädännössä oikeudenmukainen kohtelu, heidän hankkimiensa tuotteiden turvallisuus, oikeus saada kattavaa tietoa ennen ostamista ja, kuten edellä on korostettu, oikeus saada tilanne korjatuksi, jos jokin menee vikaan⁵⁷. Komissio antoi helmikuussa 2013 toimenpidepaketin, jolla pyritään parantamaan kulutustavaroiden – myös verkon kautta ostettujen – turvallisuutta kansalaisten luottamuksen vahvistamiseksi ja myynnin edistämiseksi⁵⁸.

Kuluttajilla on tästä suojasta huolimatta edelleen ongelmia erityisesti nettiostosten yhteydessä, kuten lähes joka neljäs (24 prosenttia) EU:n kansalaisuutta koskevaan vuoden 2012 julkiseen kuulemiseen osallistuneista ilmoitti. Kuluttajat jäivät usein vaille tärkeää tietoa vertaillaan tai ostaessaan digitaalisia tuotteita (esim. ladattavia audiovisuaalisia tuotteita, kuten musiikkia, elokuvia tai pelejä). Vaikka tietoa olisikin saatavilla, eivät maallikot aina ymmärrä sitä. Kuluttajien on usein vaikea saada selville, voiko myytävää tuotetta käyttää juuri heidän laitteessaan, tai arvioida tuotteen laatua.

Florian selvittää, mistä hän voisi parhaiten ostaa ja ladata lempibändinsä uuden albumin. Sen voi ladata suuresta verkkokaupasta. Hän huomaa vasta jälkeensä, että hänen on ostettava samasta kaupasta myös soitin, jotta hän voi kuunnella albumia. Jos tiedot tuotteen tärkeimmistä ominaisuuksista, yhteentoimivuudesta ja toiminnoista olisivat verkossa käyttäjäystävällisessä muodossa, Florian voisi helposti vertailla tarjouksia ja ostaa laadukkaita musiikkitiedostoja, jotka toimivat hänen soittimessaan.

Komissio aikoo varmistaa, että digitaalisia tuotteita ostavat kuluttajat saavat tärkeimmät tiedot tuotteesta helppotajuisessa ja vertailukelpoisessa muodossa.

Antamalla neuvontaa digitaalisia tuotteita koskevista tiedottamisvelvoitteista autetaan kansallisia viranomaisia kuluttajansuojasääntöjen täytäntöönpanossa. Komissio laatii myös mallin tärkeimpien tietojen (esim. hinta, sopimuksen tyyppi, peruuttamisoikeus, laitteiden ja ohjelmistojen yhteentoimivuus sekä toiminnalliset ominaisuudet, kuten käytettävä digitaalinen muoto, tiedoston laatu ja koko, siirrettävyys muihin kuluttajan omistamiin laitteisiin, mahdollisuus tehdä yksityiskopioita jne.) yhdenmukaista ja käyttäjäystävällistä esittämistä varten. Tietojen pitää näkyä näytöllä oikealla hetkellä (esim. samanaikaisesti tuotteen tarjoamisen kanssa).

Näin helpotetaan myös digitaalisten tuotteiden vertailua ja täsmällistä tietoa tarjoavien vertailusivustojen kehittämistä. Yli 80 prosenttia Euroopan kuluttajista käytti vuonna 2010

⁵⁷ Ks. katsaus Euroopan unionin kansalaisuuteen vuonna 2010 – Unionin kansalaisoikeuksien esteiden poistaminen (KOM(2010) 603) ja siitä erityisesti toimenpiteet 9–13, Euroopan kuluttaja-asioiden toimintaohjelma (COM(2012) 225) ja Toinen sisämarkkinoiden toimenpidepaketti – Yhdessä uuteen kasvuun (COM(2012) 573).

⁵⁸ Tuoteturvallisuus- ja markkinavalvontapaketti käsittää muun muassa ehdotuksen asetukseksi kulutustavaroiden turvallisuudesta (COM(2013) 78), ehdotuksen asetukseksi tuotteiden markkinavalvonnasta (COM(2013) 75) ja komission tiedonannon ”Kaksikymmentä toimea tuotteiden turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden parantamiseksi Euroopassa: tuotteiden valvontaa EU:ssa koskeva monivuotinen toimintasuunnitelma” (COM(2013) 76). Asiakirjat ovat saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/consumers/safety/psmsp/index_en.htm.

hintavertailusivustoja, ja puolet kuluttajista käytti niitä vähintään kerran kuukaudessa⁵⁹. Komissio jatkaa yhteistyössä sidosryhmien kanssa tällaisten kuluttajille tarkoitettujen vertailutyökalujen avoimuuden ja luotettavuuden parantamista⁶⁰.

Komissio aikoo myös käynnistää kevääseen 2014 mennessä EU:n laajuisen tiedotuskampanjan, jolla pyritään lisäämään kansalaisten tietoisuutta kuluttajan oikeuksista ja siten vahvistamaan heidän luottamustaan digitaalisten tuotteiden sähköisiä markkinoita kohtaan.

Toimenpide 9: Komissio laatii kevääseen 2014 mennessä tiiviissä yhteistyössä kansallisten täytäntöönpanoviranomaisten ja sidosryhmien kanssa mallin tärkeimpien tietojen esittämiselle verkkokaupassa. Sen avulla selkeytetään digitaalisia tuotteita koskevaa tietoa ja helpotetaan tuotteiden vertailua. Komissio myös käynnistää kevääseen 2014 mennessä kuluttajien oikeuksia koskevan EU:n laajuisen tiedotuskampanjan.

2.5 – Kohdennettu tiedottaminen ja mahdollisuudet saada tietoa EU-asioista

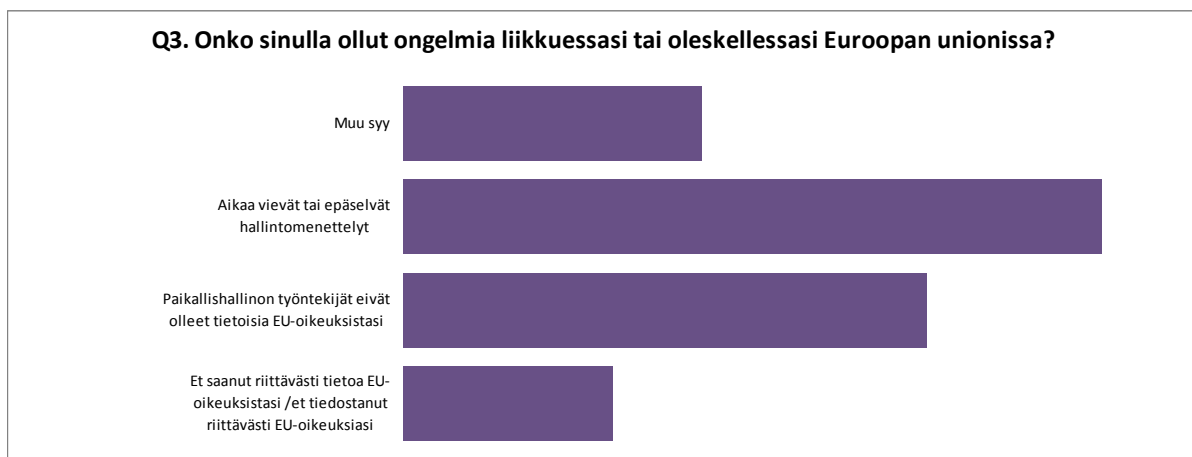
Kansalaisten oikeus vapaaseen liikkuvuuteen ja paikallishallinto

Paikallishallinnon yleisöpalvelupisteiden työntekijät ovat usein ensimmäinen ja ensisijainen tiedon ja avun lähde uuteen kaupunkiin asettuville kansalaisille, joten heillä on keskeinen asema kansalaisten vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden täytäntöönpanossa. Komission ja EU:n neuvontapalvelujen vastaanottamista valituksista käy kuitenkin ilmi, että EU:n kansalaisilla on ongelmia, kun he muuttavat asumaan toiseen EU-maahan. Niiden taustalla ovat usein paikallishallinnon palvelupisteiden työntekijöiden puutteelliset tiedot EU:n kansalaisten vapaata liikkuvuutta koskevista oikeuksista. Tämän vahvistavat myös alueiden komitean vuonna 2012 toteuttaman tutkimuksen⁶¹ tulokset ja EU:n kansalaisuutta koskeva vuoden 2012 julkinen kuuleminen. Joka neljäs (27 prosenttia) toisessa EU-maassa asuva ilmoittaa ongelmista ja lähes joka toinen (47 prosenttia) toteaa, ettei paikallishallinnolla ole riittävästi tietoa kansalaisten EU-oikeuksista. Paikallishallinnon työntekijöille olisi siis annettava valmiudet perehtyä perusteellisesti vapaata liikkuvuutta koskeviin sääntöihin.

⁵⁹ Euroopan komission terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston teettämä tutkimus: Civic Consulting, *Consumer market study on the functioning of e-commerce* (2011).

⁶⁰ Lisätietoja on julkaisussa *Report from the Multi-Stakeholder Dialogue on Comparison Tools*, http://ec.europa.eu/consumers/documents/consumer-summit-2013-msdct-report_en.pdf.

⁶¹ Alueiden komitean vuonna 2012 tekemä tutkimus *Local and regional authorities promoting EU citizenship and citizens' rights*, http://www.cor.europa.eu/en/news/forums/Documents/summary_cor_study_citizenship.pdf.

Lähde: EU:n kansalaisuutta koskeva vuoden 2012 julkinen kuuleminen – perusjoukko: vastaajat, joilla on ollut ongelmia toiseen EU-maahan muuttamisen tai siellä asumisen yhteydessä.

Belgialainen Cécile ja hänen aviomiehensä Nicolás, joka on Argentiinan kansalainen, muuttavat toiseen EU-maahan. Heti heidän asetuttuaan sinne Nicolás käy työhaastattelussa ja hänelle luvataan työpaikka paikallisesta yrityksestä. Kaupungintalon työntekijä vastaa yrityksen tiedusteluun, että Nicolás tarvitsee työluvan. Hän ei suoralta kädeltä tiedä, ettei työ lupaa vaadita niiden EU:n kansalaisten perheenjäseniltä, jotka käyttävät oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen. Seurauksena on, että Nicolás ei saa työpaikkaa.

Komissio kehittää vuoden 2014 loppuun mennessä **verkkokoulutustyökalun** paikallishallintoa varten. Sillä varmistetaan, että EU:n kansalaisia vastaanottavilla kunnallisten palvelupisteiden työntekijöillä on kaikkialla EU:ssa perusteelliset tiedot EU:n kansalaisten oikeuksista ja niiden käyttämiseen liittyvistä ehdoista ja menettelyistä.

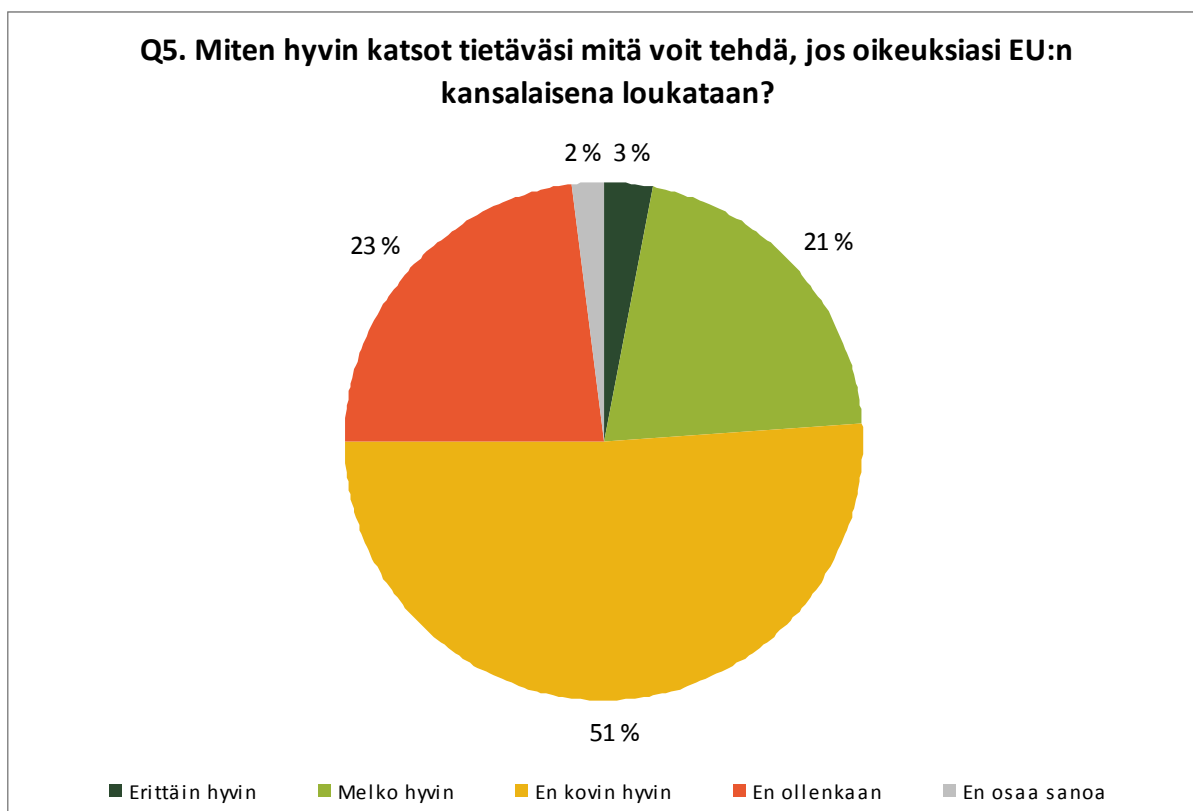
Komissio tukee myös vuodesta 2013 lähtien **ystävyysskaupunkiohjelmansa** avulla kaupunkien välistä parhaiden käytäntöjen vaihtoa sekä hankkeita, joilla lisätään tietämystä kansalaisten oikeuksista ja helpotetaan näiden oikeuksien täytäntöönpanoa.

Toimenpide 10: Komissio ryhtyy toimenpiteisiin varmistaakseen, että paikallishallinnolle annetaan välineet, joilla helpotetaan perinpohjaista perehtymistä EU:n kansalaisten vapaata liikkuvuutta koskevaan oikeuteen.

Neuvontaa kansalaisille oikeuksien täytäntöönpanossa

Liian usein käy niin, etteivät kansalaiset tiedä, mitä heidän pitäisi tehdä, jos heidän oikeuksiaan loukataan. He eivät etenkin tiedä, olisiko heidän käännyttävä kansallisten viranomaisten, EU:n toimielinten vai muiden tahojen, kuten Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen puoleen. Vaikka olisikin selvää, että asia kuuluu EU:n toimielimille, on usein vielä epäselvää, mille toimielimelle.

EU:n kansalaisuutta käsittelevästä vuoden 2013 Eurobarometri-kyselystä käy ilmi, että vähän alle neljännes (24 prosenttia) vastaajista katsoo tietävänsä melko hyvin tai erittäin hyvin, mitä he voivat tehdä, jos heidän EU-oikeuksiaan loukataan. Noin puolet (51 prosenttia) vastaajista kokee, että heidän tietonsa tästä asiasta ovat puutteelliset, ja joka neljäs (23 prosenttia) katsoo, että tiedot puuttuvat kokonaan.

Lähde: EU:n kansalaisuutta käsittelevä vuoden 2013 Eurobarometri-kysely

Nämä havainnot vahvistuivat EU:n kansalaisuutta koskevassa vuoden 2012 julkisessa kuulemisessa. Monet vastaajat ilmoittivat myös, että kysymyksessä mainitut työkalut (SOLVIT, Europe Direct ja Sinun Eurooppasi) olivat heille tuntemattomia. Valtaosa (63 prosenttia) kaikista vastaajista ilmoitti toivovansa sellaisen verkkotyökalun kehittämistä, jonka avulla he voisivat helposti selvittää, millä tasolla (EU:n, kansallisella vai paikallisella) heidän ongelmansa olisi paras ratkaista.

Lähde: EU:n kansalaisuutta koskeva vuoden 2012 julkinen kuuleminen – perusjoukko: kaikki vastaajat

Slovenialainen Maja osti pienen asunnon Bulgariasta. Hän huomasi kuitenkin oston jälkeen, että asunnon rakenteet olivat monien rakennusmääräysten vastaisia. Kiinteistönvälittäjä oli tiennyt asiasta mutta salannut sen. Majan mielestä hänen omaisuudensuojaa koskevaa

perusoikeuttaan oli rikottu. Hän pohti, pitäisikö hänen valittaa Euroopan komissiolle, Euroopan oikeusasiamiehelle vai Bulgarian tai Slovenian oikeusasiamiehelle. Hän ei tiennyt, että hänen olisi pitänyt kääntyä kansallisten kuluttajaviranomaisten puoleen.

Käytännön tietoa kansalaisten oikeuksista saadaan keskitetysti Sinun Eurooppasi ja Europe Direct –verkkosivustoilta sekä aihekohtaisilta sivuilta. Näiden kaikkien kehittäminen jatkuu.

Komissio antaa keskeisellä Europa-verkkosivustollaan käyttäjäystävällistä neuvontaa siitä, olisiko kansalaisten parasta kääntyä EU:n neuvontapalvelujen ja toimielinten vai kansallisten ja paikallisten tahojen puoleen ratkaistakseen ongelmansa.

Toimenpide 11: Komissio aloittaa vuoden 2013 aikana käyttäjäystävällisen neuvonnan tarjoamisen keskeisellä Europa-verkkosivustollaan. Sen avulla kansalaiset saavat entistä yksinkertaisemmin ja helpommin selville, minkä tahon kautta he voivat vaatia oikeuksiaan.

2.6 – Osallistuminen demokratian toteuttamiseen EU:ssa

Kansalaisten vaalioikeuksien vahvistaminen ja heidän kannustamisensa osallistumaan täysipainoisesti demokratian toteuttamiseen EU:ssa

Kansalaisten osallistuminen politiikkaan EU:ssa

EU:n kansalaisuuden tärkeimpänä päämääränä on saada EU:n kansalaiset osallistumaan täysipainoisesti demokratian toteuttamiseen EU:ssa kaikilla tasoilla. Kansalaisten aktivointi, kansalaisyhteiskunnan kanssa käytävän vuoropuhelun vahvistaminen ja tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden edistäminen ovat keskeisellä sijalla demokraattisen prosessin puitteissa käytävässä tietoon perustuvassa poliittisessä keskustelussa. Osallistuminen Euroopan parlamentin vaaleihin on kansalaisten ensisijainen keino osallistua EU:n politiikan muovaamiseen. Se muodostaa Euroopan unionin edustuksellisen demokratian kulmakiven. Lähes kuusi kymmenestä EU:n kansalaisesta katsoo äänestämisen Euroopan parlamentin vaaleissa olevan paras tapa varmistaa, että EU:n päätöksentekijät ottavat heidän näkemyksensä huomioon.⁶² Komissio antoi hiljattain suosituksia Euroopan parlamentin vaalien avoimuuden lisäämiseksi ja EU:n ja sen kansalaisten välisten siteiden vahvistamiseksi. Niissä korostettiin Euroopan poliittisten puolueiden tärkeää tehtävää.⁶³ Komissio jatkaa eurooppalaisen kansalaisaloitteen käytön edistämistä.

Komissio laatii EU:n kansalaisuuteen liittyviä oikeuksia selkeästi, tiivistetysti ja helpotajuisesti esittelevän käsikirjan ja edistää sen levittämistä. Käsikirjan avulla lisätään tietoisuutta EU:n kansalaisuudesta ja sen nojalla kaikille EU:n kansalaisille kuuluvista konkreettisista oikeuksista ja erityisesti vaalioikeuksista sekä mahdollisuuksista osallistua EU:n päätöksentekoon. Kansalliset viranomaiset voisivat jakaa käsikirjaa kaikille nuorille äänestysiän kynnyksellä oleville EU:n kansalaisille. Sitä voitaisiin jakaa myös muissa yhteyksissä, kuten kirjattaessa vastasyntyneitä väestörekisteriin tai passien tai jäsenvaltion kansalaisuuden myöntämisen yhteydessä, tai käyttää opetusmateriaalina kouluissa varsinkin kansalaiskasvatuksessa.

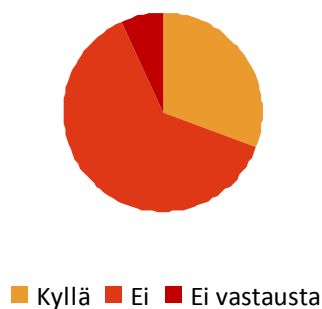
Kansalaisten oikeus osallistua vaaleihin kotijäsenvaltiossaan

⁶² Euroopan parlamentin Eurobarometri-tutkimus 77.4 – Kaksi vuotta vuonna 2014 pidettävään Euroopan parlamentin vaaleihin, kesäkuu 2012, http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2012/election_2012/eb77_4_ee2014_synthese_analytique_fi.pdf.

⁶³ Komission suositus Euroopan parlamentin vaalimenettelyn demokraattisuuden ja tehokkuuden lisäämisestä (C(2013) 1303).

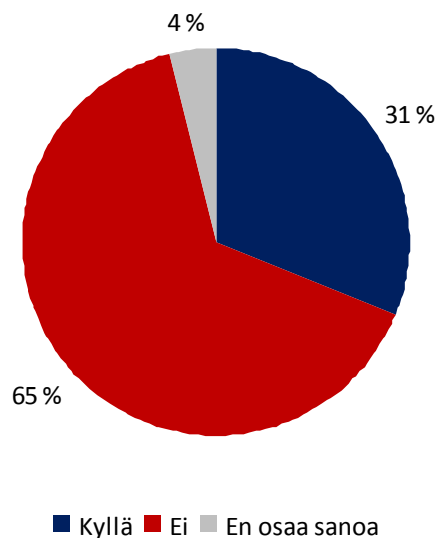
Eurooppalaiset ovat yleensä sitä mieltä, ettei EU:n kansalaisten pitäisi menettää oikeuttaan äänestää kotimaansa kansallisissa vaaleissa pelkästään siksi, että he ovat muuttaneet toiseen EU-maahan.

Q19a. Jos asuisit toisessa EU-maassa, olisiko mielestäsi oikein, että menetät äänioikeutesi kansallisissa vaaleissa siinä maassa, jonka kansalainen olet?

Lähde: EU:n kansalaisuutta koskeva vuoden 2012 julkinen kuuleminen – perusjoukko: kaikki vastaajat

Q2.1 EU:n kansalainen asuu muussa EU-maassa kuin kotimaassaan (eli maassa, jonka kansalainen hän on). Onko mielestäsi oikein, että hän menettää äänioikeutensa kansallisissa vaaleissa kotimaassaan?

Lähde: vaalioikeuksia käsittelevä vuoden 2013 Eurobarometri-kysely

Tanskalainen pariskunta sai kiinnostavaa työtä Puolassa sijaitsevasta yrityksestä ja muutti Puolaan asumaan. Heidän tyttärensä jäi Tanskaan opiskelemaan. He käyvät usein Kööpenhaminassa sukulaisten ja ystävien luona ja seuraavat tiiviisti Tanskan poliittista ja yhteiskunnallista kehitystä. He aikovat lopulta myös palata Tanskaan. He eivät kuitenkaan saa äänestää kansallisissa vaaleissa, koska Tanskan kansalaiset voivat nykyisen

lainsäädännön mukaan olla merkittynä vaaliluetteloon vain, jos he ilmoittavat palaavansa kotimaahan kahden vuoden kuluessa.

Kansallisen äänioikeuden menettämistä perustellaan tätä käytäntöä noudattavissa maissa yleensä sillä, että yhteys vanhan kotimaan yhteiskuntaan alkaa heiketä, kun ulkomailla on vietetty tietty aika. Tätä perustelua olisi arvioitava uudelleen nykyisen sosioekonomisen tilanteen ja nykYTEknologian, aiempaa helpompien liikkumismahdollisuuksien sekä EU:n alueella voimistuvan yhteiskunnallisen ja kulttuurisen lähentymisen valossa. Toisessa EU-maassa asuminen ei enää edellytä siteiden lopullista katkaisemista kotimaahan samalla tavoin kuin joskus ennen. EU:n kansalaisten olisi nyt pystyttävä päättämään itse, haluavatko he jatkaa osallistumista sen maan politiikkaan, jonka kansalaisia he ovat, vai panostaa heidät vastaanottavan yhteiskunnan politiikkaan. EU:n kansalaisuudesta 19. helmikuuta 2013 järjestetyssä Euroopan parlamentin ja komission yhteisessä kuulemistilaisuudessa käydyissä keskusteluissa korostettiin myös, että on epäjohdonmukaista evätä EU:n kansalaisilta keskeisiä poliittisia oikeuksia nimenomaan siksi, että he ovat käyttäneet heille EU:n kansalaisina kuuluvaa perusoikeutta vapaaseen liikkuvuuteen. Henkilöt, jotka ovat käyttäneet oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, saattavat olla epäedullisemmassa asemassa verrattuna tilanteeseen, jossa he olisivat jääneet kotimaahan tai lyhentäneet oleskeluaan toisessa EU-maassa. Kansallisella tasolla on käyty oikeutta siitä, ovatko äänioikeuden menettämiseen liittyvät kansalliset toimintatavat unionin oikeuden mukaisia.⁶⁴ Unionin tuomioistuimelle ei kuitenkaan ole toistaiseksi esitetty ennakkoratkaisukysymystä.

Kansalaisten oikeus osallistua vaaleihin asuinjäsenvaltiossaan

EU:n kansalaisuus oikeuttaa EU:n kansalaiset äänestämään ja asettumaan ehdolle paikallisissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa asuinmaassaan samoin edellytyksin kuin maan kansalaiset. Näiden oikeuksien tarkoituksena on toteuttaa käytännössä syrjimättömyysperiaatteen noudattaminen valtion omien kansalaisten ja muiden maiden kansalaisten kohtelussa sekä sopeuttaa EU:n kansalaiset paremmin asuinmaahansa ja edistää heidän osallistumistaan demokratian toteuttamiseen siellä.⁶⁵ Kyseiset oikeudet eivät kuitenkaan kata politiikkaan osallistumisen tärkeimpiä tasoja eli kansallista tasoa ja niiden 13 jäsenvaltion alueellista tasoa, jossa alueilla on lainsäädäntövaltaa.⁶⁶

Edellä kuvattujen oikeuksiin liittyvien puutteiden vuoksi EU:n kansalaisilta, jotka jo ovat paikallisen yhteisön jäseniä, otetaan pois tehokas keino vaikuttaa heitä välittömästi koskeviin kansallisen lainsäätäjän päätöksiin. Yhdenvertainen kohtelu ja mahdollisuudet osallistua politiikkaan jäävät siis osittain toteutumatta EU:n kansalaisilla, jotka käyttävät perusoikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen ja oleskeluun EU:n alueella. Nämä puutteet uhkaavat kärjistyä entisestään, kun Euroopan yhdentyminen etenee ja on yhä tärkeämpää edistää EU:n kansalaisten osallistumista demokratian toteuttamiseen unionissa.

EU:n kansalaisuutta koskevassa vuoden 2012 julkisessa kuulemisessa 72 prosenttia ja vaalioikeuksia käsittelevässä vuoden 2013 Eurobarometri-kyselyssä 67 prosenttia vastaajista

⁶⁴ Esimerkiksi asiassa Preston Yhdistyneen kuningaskunnan ylemmän oikeusasteen tuomioistuin (*High Court*) ja alempi muutoksenhakutuomioistuin (*Court of Appeal*) hylkäsivät Espanjassa yli 15 vuotta asuneen Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisen vaatimuksen, jossa hän riitautti äänioikeutensa epäämisen. Lupaa valittaa korkeimpaan oikeuteen (*Supreme Court*) ei myönnetty eikä ennakkoratkaisupyyntöä esitetty.

⁶⁵ Direktiivin 93/109/EY johdanto-osa ja direktiivin 94/80/EY johdanto-osa.

⁶⁶ Ne 13 jäsenvaltiota, joissa alueilla on lainsäädäntövaltaa, ovat Alankomaat (*provinciale staten*), Belgia (*Régions*), Espanja (*Comunidades autónomas*), Italia (2 autonomista osavaltiota ja 20 aluetta), Itävalta (*Länder*), Puola (*województwo*), Ranska (*Régions*), Ruotsi (*Landstingsfullmäktige*), Saksa (*Länder*), Slovakia (*Kraje*), Tanska (*Amtskommuner*), Tšekin tasavalta (*Kraje*) ja Yhdistynyt kuningaskunta.

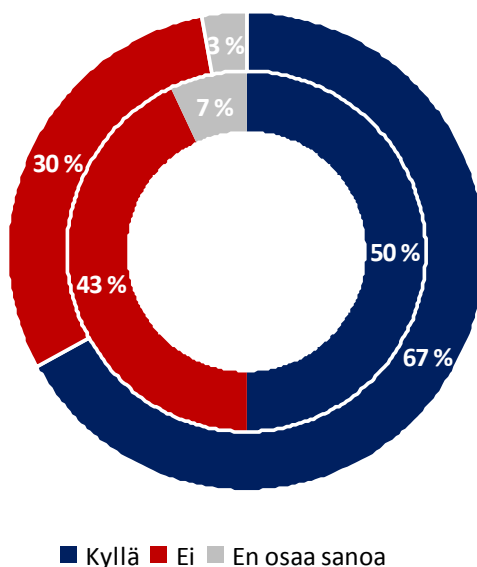
katsoi, että muiden EU-maiden kansalaisten olisi saatava äänestää asuinmaansa kansallisissa vaaleissa. Osuus on kasvanut huomattavasti (17 prosenttiyksikön lisäys) vuodesta 2010.

Q19b. Jos asuisit toisessa EU-maassa, olisiko mielestäsi oikein, että saisit äänestää kansallisissa vaaleissa asuinmaassasi?

Lähde: EU:n kansalaisuutta koskeva vuoden 2012 julkinen kuuleminen – perusjoukko: kaikki vastaajat

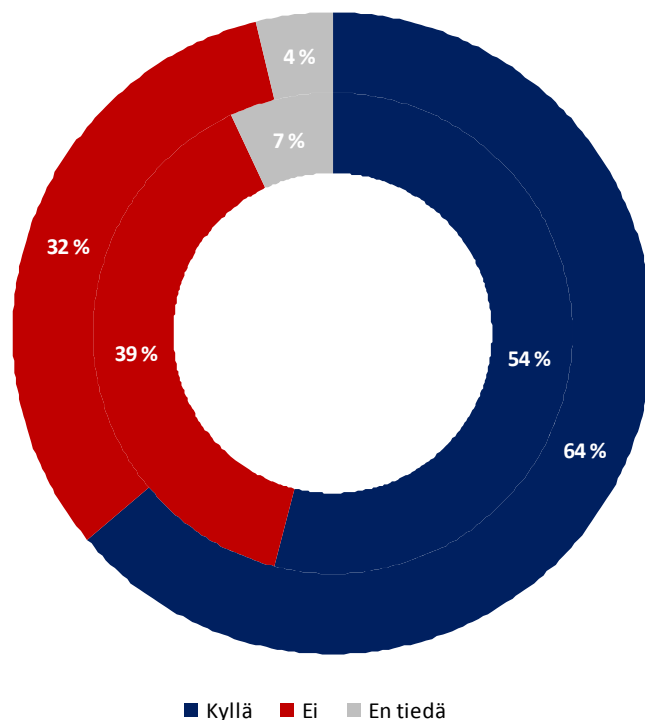
Q2.2 EU:n kansalainen asuu muussa EU-maassa kuin kotimaassaan (eli maassa, jonka kansalainen hän on). Olisiko mielestäsi oikein, että hän saisi äänioikeuden asuinmaansa kansallisissa vaaleissa?

Lähde: vaalioikeuksia käsittelevä vuoden 2013 Eurobarometri-kysely

Vaalioikeuksia käsittelevään vuoden 2013 Eurobarometri-kyselyyn vastanneista 64 prosenttia katsoi, että EU:n kansalaisille olisi annettava äänioikeus alueellisissa vaaleissa (niitä järjestävässä jäsenvaltiossa). Tässäkin tapauksessa osuus on kasvanut huomattavasti (10 prosenttiyksikköä) vuodesta 2010.

Q2.3 EU:n kansalainen asuu muussa EU-maassa kuin kotimaassaan (eli maassa, jonka kansalainen hän on). Pitäisikö hänellä olla äänioikeus ja vaalikelpoisuus asuinmaansa alueellisissa vaaleissa, jos siellä järjestetään alueellisia vaaleja?

Lähde: vaalioikeuksia käsittelevä vuoden 2013 Eurobarometri-kysely

Toisessa EU-maassa asuvien EU:n kansalaisten integroituminen ja osallistuminen demokratian toteuttamiseen unionissa saisi uutta pontta, jos heille annettaisiin oikeus valita heidän tärkeimpien poliittisten oikeuksiensa käyttämiseen paremmin soveltuva maa. Valinta voisi perustua siihen, miten vahvat siteet he ovat säilyttäneet maahan, jonka kansalaisia he ovat, tai millaiset siteet he ovat muodostaneet asuinmaahansa. EU:n kansalaisuuteen liittyvien oikeuksien täydentämisestä määrätään perussopimuksessa (esim. SEUT-sopimuksen 25 artikla). Komissio tutkii Euroopan unionin tulevaisuuteen liittyvien laajempien pohdintojen yhteydessä, miten EU:n kansalaisille voitaisiin antaa mahdollisuus osallistua asuinjäsenvaltionsa kansallisiin ja alueellisiin vaaleihin.

Kansalaisten mahdollisuudet osallistua keskusteluun EU:hun liittyvistä asioista

EU:n kansalaisista 68 prosenttia katsoo nykyään, ettei heillä ole riittävästi tietoa EU-asioista. EU:sta kielteisen käsityksen saaneista henkilöistä 74 prosenttia ilmoittaa, etteivät heidän tietonsa EU:sta ole hyvät. Vaikka internetin ja sosiaalisen median käyttö on lisääntynyt etenkin nuorten kansalaisten keskuudessa, televisio on edelleen useimpien ihmisten (58 prosenttia) suosituin väline tiedon hankkimiseen EU-asioista⁶⁷. Audiovisuaalisia mediapalveluja koskevalla direktiivillä⁶⁸ edistetään tiedotusvälineiden moniarvoisuutta avaamalla kansalliset markkinat muiden EU-maiden lähetystoiminnan harjoittajille ja

⁶⁷ Eurobarometri-tutkimus 78 – selvitys tiedotusvälineiden käytöstä Euroopan unionissa, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb78/eb78_media_en.pdf.

⁶⁸ Direktiivi 2010/13/EU, audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi) (EUVL L 95, s. 1–24).

tilausvideopalvelujen tarjoajille. Lisäksi internet helpottaa muiden jäsenvaltioiden toimijoiden mahdollisuuksia saada käyttöönsä sisältöä. Kansallisilla televisiokanavilla kerrotaan EU:hun liittyvistä aiheista usein kuitenkin kansallisesta näkökulmasta kansalliselle yleisölle. Jos kansalaisille annettaisiin tietoa EU-asioista unionin näkökulmasta ja sen lisäksi muiden jäsenvaltioiden erilaisista kansallisista näkökulmista, eurooppalainen keskustelufoorumi voisi vilkastua ja tietoperäinen demokraattinen keskustelu saisi uusia virikkeitä.⁶⁹

Toimenpide 12: Komissio

- *parantaa EU:n kansalaisten tietoisuutta EU:n kansalaisuuteen liittyvistä oikeuksista ja erityisesti vaalioikeuksista julkaisemalla Eurooppa-päivänä toukokuussa 2014 käsikirja, jossa EU-oikeudet esitellään selkeällä ja yksinkertaisella kielellä,*
- *ehdottaa rakentavia keinoja, joiden avulla toisessa EU-maassa asuvat EU:n kansalaiset voisivat osallistua täysipainoisesti demokratian toteuttamiseen EU:ssa ja säilyttäisivät äänioikeutensa kotimaansa kansallisissa vaaleissa,*
- *tutkii vuonna 2013, miten eurooppalaista julkista tilaa voitaisiin vahvistaa ja kehittää nykyisten kansallisten ja eurooppalaisten rakenteiden pohjalta ja jättää taakse nykyinen tilanne, jossa yleinen mielipide hajaantuu kansallisten rajojen mukaan.*

3. PÄÄTELMÄ: EU:N KANSALAIKUUDEN UUDET TUULET

Komissio tarkastelee kansalaisten kokemuksia **Euroopan unionin kansalaisuutta koskevan vuoden 2013 katsauksen** ja sen laatimista tukeneiden **laajojen kuulemisten** perusteella ja varmistaa, että kansalaiset voivat käyttää täysipainoisesti EU-oikeuksiaan ja unionin kansalaisuuden heidän arkeensa tuomia etuja.

Katsauksen ja siihen liittyvien keskustelujen sekä **Euroopan kansalaisten teemavuoden**⁷⁰ ja parhaillaan pidettävien **kansalaiskuulemisten**⁷¹ tavoitteena on, että kansalaiset osallistuisivat yhdessä poliittisten päättäjien, asiantuntijoiden ja kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa Euroopan parlamentin vuoden 2014 vaalien kynnyksellä käytävään **aitoon keskusteluun etenemisestä kohti vahvempaa ja yhä tiiviimpää unionia, jossa kansalaiset ovat toiminnan keskipisteessä.**

Kuten komission puheenjohtaja Barroso korosti vuonna 2012 pitämässään puheessa unionin tilasta, ”Euroopan on oltava demokraattisempi kuin koskaan”. EU:n kansalaiset vievät Euroopan yhdentymishanketta eteenpäin, jos he huomaavat, että siitä koituu konkreettista hyötyä heille itselleen ja heidän perheelleen, jos he samaistuvat sen päämäärään ja visioon ja jos he voivat olla mukana itse prosessissa.

⁶⁹ Ks. unionin tilaa koskeva komission puheenjohtaja Barroson vuonna 2012 pitämä puhe, jossa Barroso mainitsi kaipaavansa eurooppalaista julkista tilaa, jossa eurooppalaisista aiheista keskustellaan Euroopan näkökulmasta. Hänen mukaansa Euroopan ongelmia ei voida pyrkiä ratkaisemaan kansallisten ratkaisujen avulla. http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-596_fi.htm; ks. myös Euroopan parlamentin päätöslauselma, 7. syyskuuta 2010, ”Journalismi ja uusi media – julkisen alueen luominen Eurooppaan” (2010/2015(INI)) ja Saksan liittopresidentti Joachim Gauckin Eurooppaa koskeva puhe, 22. helmikuuta 2013, <http://www.bundespraesident.de/SharedDocs/Reden/EN/JoachimGauck/Reden/2013/130222-Europe.html>.

⁷⁰ <http://europa.eu/citizens-2013/>.

⁷¹ http://ec.europa.eu/european-debate/index_en.htm.

LIITE 1

Euroopan unionin kansalaisuutta koskevan vuoden 2010 katsauksen seuranta: 25 toimenpiteen toteuttaminen

Euroopan unionin kansalaisuutta koskevassa vuoden 2010 katsauksessa esiteltiin 25 komission suunnittelemaa toimenpidettä EU-oikeuksien käyttämistä EU:n kansalaisten jokapäiväisessä elämässään kohtaamien esteiden poistamiseksi. Tässä liitteessä esitellään tärkeimmät toimenpiteet, joilla komissio on pyrkinyt täyttämään vuonna 2010 tekemänsä sitoumukset.⁷²

Kansainvälisten pariskuntien omistusoikeuksiin liittyvän epävarmuuden poistaminen – toimenpide 1

Komissio antoi 16. maaliskuuta 2011 **ehdotukset asetuksiksi tuomioistuimen toimivallasta, sovellettavasta laista sekä päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta**

– **aviovarallisuussuhteita koskevissa asioissa**⁷³ ja

– **rekisteröityjen parisuhteiden varallisuus oikeudellisia vaikutuksia koskevissa asioissa**⁷⁴.

Ehdotettujen asetusten tarkoituksena on auttaa kansainvälisiä pariskuntia, jotka joutuvat selvittämään omaisuusasioihin liittyviä kysymyksiä avioeron, asumuseron tai kuolemantapauksen yhteydessä sovellettavan lain ja toimivaltaisen tuomioistuimen määrittämisessä. Niihin sisältyy myös sääntöjä puolisoiden omaisuutta koskevien tuomioistuinten päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kaikissa jäsenvaltioissa yhtenäisen menettelyn avulla. Pariskunnat voisivat tällä tavoin säästää keskimäärin 2 000–3 000 euroa tapauksta kohti asian monimutkaisuuden mukaan.

Väestörekisteriasiakirjojen käyttämiseen liittyvien raskaiden ja kalliiden muodollisuuksien poistaminen ja oikeussuojakeinojen käytön helpottaminen rajatylittävissä tilanteissa – toimenpiteet 2 ja 3

Toimenpide 2

Komissio julkaisi 14. joulukuuta 2010 **vihreän kirjan ”Hallintoa helpommaksi kansalaisille: parannetaan virallisten asiakirjojen vapaata liikkuvuutta ja väestörekisteritietojen vaikutusten tunnustamista”**⁷⁵ ja käynnisti 10. toukokuuta 2011 saakka kestäneen **julkisen kuulemisen. Komissio esitti 24. huhtikuuta 2013 ehdotuksen asetukseksi**⁷⁶, jonka ansiosta kansalaiset voivat entistä helpommin varmistaa rajatylittävissä tilanteissa vaadittavien virallisten asiakirjojen (esim. syntymä-, kuolin- tai vihkitodistukset tai kiinteistöjä koskevat asiakirjat) tunnustamisen. Asetusehdotuksen säännöksillä yksinkertaistetaan hallinnollisia

⁷² Vuoden 2010 katsauksessa esitettyjen 25 toimenpiteen toteuttamista seurataan ja sitä koskevia tietoja päivitetään säännöllisesti, http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/reding/factsheets/index_en.htm.

⁷³ KOM(2011) 126.

⁷⁴ KOM(2011) 127/2.

⁷⁵ KOM(2010) 747.

⁷⁶ Ehdotus asetukseksi kansalaisten ja yritysten vapaan liikkuvuuden edistämisestä yksinkertaistamalla tiettyjen julkisten asiakirjojen hyväksymistä Euroopan unionissa sekä asetuksen (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta (COM(2013) 228).

muodollisuuksia ja vähennetään siten byrokratiaa. Niillä vähennetään myös virallisten asiakirjojen käyttämiseen liittyviä käännöskuluja EU:ssa. Ehdotuksessa säädetään myös EU:n monikielisistä vakiomuotoisista lomakkeista, joita kansalaiset voivat pyytää ja joita on määrä käyttää esimerkiksi syntymän, avioliiton ja kuoleman yhteydessä.

Toimenpide 3

Komissio otti heinäkuussa 2010 käyttöön [Euroopan oikeusportaal](#)in (e-Justice). Portaali on keskitetty sähköinen asiointipiste, joka helpottaa oikeussuojan saamista EU:n alueella. Avioeroon, kuolemantapaukseen, riita-asiaan tai muuttoon liittyvässä tilanteessa olevat kansalaiset, jotka joutuvat vaatimaan oikeuksiaan toisen EU-maan tuomioistuimessa, voivat löytää portaalista pikaisesti vastauksia moniin kysymyksiin. Sen avulla voi esimerkiksi löytää asianajajan toisesta maasta tai selvittää, miten voi säästää oikeudenkäyntikuluja sovittelun avulla. Portaalista selviää myös, missä kanne on nostettava, minkä jäsenvaltion lainsäädäntöä asiassa sovelletaan ja kenellä on oikeus oikeusapuun.

Rikoksesta epäillyn tai syytetyn ja rikoksen uhrin suojan parantaminen rikosoikeudenkäynneissä – toimenpiteet 4 ja 5

Toimenpide 4

Komissio antoi 8. kesäkuuta 2011 ehdotuksen direktiiviksi oikeudesta asianajajaan rikosoikeudenkäyntimenettelyissä ja oikeudesta ilmoittaa pidätyksestään⁷⁷. Tavoitteena on varmistaa, että kaikki rikosoikeudenkäynneissä vastaajina olevat henkilöt voivat vedota samoihin perustason oikeuksiin riippumatta kansalaisuudestaan ja menettelyn toteuttavasta EU-maasta. Ehdotuksessa määritellään kaikkialla EU:ssa sovellettavat vähimmäisvaatimukset, jotka koskevat rikoksesta epäillyn tai syytetyn oikeutta asianajajaan ja pidätetyn henkilön oikeutta ilmoittaa pidätyksestään valitsemalleen henkilölle, esimerkiksi sukulaiselle, työnantajalle tai konsuliviranomaiselle.⁷⁸

Toimenpide 5

Komissio antoi 18. toukokuuta 2011

– **uhrin oikeuksien lujittamista EU:ssa koskevan tiedonannon**⁷⁹, jossa esitetään komission kanta rikoksen uhreihin liittyviin toimiin;

– **ehdotuksen direktiiviksi rikoksen uhrin oikeuksia, tukea ja suojelua koskevien vähimmäisvaatimusten vahvistamisesta**⁸⁰; sen tavoitteena on vahvistaa nykyisiä kansallisia toimenpiteitä koko EU:ssa sovellettavilla vähimmäisvaatimuksilla, jotta kaikki uhrit voivat vedota samoihin perustason oikeuksiin riippumatta kansalaisuudestaan ja siitä, missä EU-maassa rikos tapahtuu; ja

⁷⁷ KOM(2011) 326.

⁷⁸ Tämä ehdotus on osa toimenpidepakettia, jonka tavoitteena on määritellä selkeät EU:n laajuiset oikeudet ja suojata ihmisten perusoikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeutta puolustautumiseen. [Direktiivi](#) oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä tuli voimaan marraskuussa 2010. Se on määrä saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä 27. lokakuuta 2013 mennessä. [Direktiivi](#) tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä tuli voimaan 21. kesäkuuta 2012 ja on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä 2. kesäkuuta 2014 mennessä.

⁷⁹ KOM(2011) 274.

⁸⁰ KOM(2011) 275.

– ehdotuksen asetukseksi yksityisoikeuden alalla määrättyjen suojelutoimenpiteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta⁸¹ (sillä täydennetään eurooppalaisesta suojelumääräyksestä vuonna 2012 annettua direktiiviä⁸², jota sovelletaan rikoksiin liittyviin suojelutoimenpiteisiin). Ehdotuksella pyritään varmistamaan, että väkivallan uhreilla, jotka matkustavat tai muuttavat toiseen maahan, on edelleen oikeus vaaraa aiheuttavalta henkilöltä suojelemaan toimenpiteeseen.

Rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista 25 päivänä lokakuuta 2012 annettu direktiivi 2012/29/EU⁸³ annettiin komission ehdotuksesta. Siinä määritellyissä vähimmäisvaatimuksissa varmistetaan muun muassa, että uhreja kohdellaan kunnioittavasti, että he saavat tietoa oikeuksistaan ja asiastaan ja voivat osallistua aktiivisesti menettelyyn. Niissä varmistetaan myös, että uhreille tarjotaan tukea kaikissa jäsenvaltioissa ja että haavoittuvuutensa vuoksi erityissuojelua tarvitsevat uhrit (lapset mukaan luettuna) tunnustetaan ja heitä suojellaan asianmukaisesti.

Ongelmien poistaminen rajatylittävissä veroasioissa, erityisesti autojen verotuksessa⁸⁴ ja autojen uudelleenrekisteröintimenettelyjen yksinkertaistaminen – toimenpide 6

Komissio julkaisi 20. joulukuuta 2010 veroesteiden poistamista unionin kansalaisten rajatylittävältä toiminnalta koskevan tiedonannon⁸⁵, jossa tarkastellaan vakavimpia EU:n kansalaisten rajatylittävään toimintaan liittyviä vero-ongelmia ja ilmoitetaan komission aikeesta esittää ehdotuksia tietyillä aloilla sekä yleisesti ottaen auttaa jäsenvaltioita parantamaan verojärjestelmiensä yhteensopivuutta ja toimimaan tiiviimmin yhteistyössä EU:n kansalaisten hyväksi. Lisäksi komissio tunnisti EU:n lainsäädännön vastaisia rikkomuksia ja ryhtyi tarvittaessa toimenpiteisiin asianomaisia jäsenvaltioita vastaan.

Kaksinkertaisesta verotuksesta sisämarkkinoilla 11. marraskuuta 2011 annetussa komission tiedonannossa⁸⁶ tuotiin esille tärkeimmät kaksinkertaiseen verotukseen EU:ssa liittyvät ongelmat ja konkreettiset toimenpiteet, joita komissio ehdottaa jäsenvaltioille ongelmien ratkaisemiseksi. Niitä ovat esimerkiksi kaksinkertaista verotusta käsittelevän foorumin perustaminen sekä jäsenvaltioissa hyväksyttävät menettelysäännöt ja riitojenratkaisumekanismi.

Komissio teki 15. joulukuuta 2011 kattavan aloitteen perintöverotuksesta ja antoi siihen liittyvän suosituksen⁸⁷, jolla on tarkoitus antaa jäsenvaltioille pontta saman perinnön kaksinkertaisen moninkertaista verotusta koskevien ongelmien ratkaisemiseen. Lisäksi komissio tarjosi jäsenvaltioille neuvontaa perintöverojärjestelmien muuttamisessa syrjimättömiksi. Komissio toteutti myös arvioinnin jäsenvaltioiden verosäännöksistä, joita sovelletaan rajatylittävissä perintötapauksissa, ja ryhtyi tarvittaessa toimenpiteisiin kyseisiä jäsenvaltioita vastaan. Komissio laatii vuonna 2014 kertomuksen tästä aiheesta.

⁸¹ KOM(2011) 276.

⁸² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/99/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011 (EUVL L 338, s. 2).

⁸³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/29/EU, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta (EUVL L 315, s. 57).

⁸⁴ Mukaan luettuna rekisteröinti- ja käyttöverot.

⁸⁵ KOM(2010) 769.

⁸⁶ KOM(2011) 712.

⁸⁷ 2011/856/EU.

Komissio järjesti **julkisen kuulemisen** 3. maaliskuuta ja 26. toukokuuta 2011 välisenä aikana. Siinä selvitettiin, mitä keskeisiä ongelmia EU:n kansalaisilla on, kun he rekisteröivät aiemmin toisessa jäsenvaltiossa rekisteröityjä autoja. Sen perusteella komissio antoi 4. huhtikuuta 2012 **ehdotuksen asetukseksi, jolla yksinkertaistetaan huomattavasti uudelleenrekisteröintimenettelyä**⁸⁸. Tällä aloitteella pyritään vähentämään tarpeetonta hallinnollista rasitusta, minkä ansiosta yrityksille, kansalaisille ja rekisteröintiviranomaisille aiheutuisi vuosittain vähintään 1,5 miljardin euron säästöt.

Ratkaistakseen EU:n kansalaisten ongelmia autoverotukseen liittyvissä asioissa rajatylittävissä tilanteissa komissio esitti 14. joulukuuta 2012 **tiedonannon sisämarkkinoiden vahvistamisesta poistamalla henkilöautojen rajatylittäviä veroesteitä**⁸⁹. Siinä selkeytetään autoverotusta koskevia EU:n sääntöjä ja yksilöidään parhaita käytäntöjä, joita jäsenvaltioiden olisi sovellettava. Niitä ovat esimerkiksi tiedottaminen kansalaisille heidän autoverojen soveltamiseen liittyvistä oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan rajatylittävissä tilanteissa ja rekisteröintiveron osittainen palauttaminen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi silloin, kun auto siirretään pysyvästi toiseen jäsenvaltioon. Komissio luo tiedonannon liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa⁹⁰ katsauksen EU:n kansalaisten ja taloudellisten toimijoiden käytettävissä olevaan EU:n oikeuden mukaiseen oikeussuojaan.

Avun tarjoaminen EU:n kansalaisille, jotta he saisivat täyden hyödyn rajatylittävästä terveydenhuollosta ja sähköisestä terveysteknologiasta – toimenpide 7

Direktiivi 2011/24/EU potilaiden oikeuksien soveltamisesta rajatylittävässä terveydenhuollossa⁹¹ tuli voimaan 24. huhtikuuta 2011 ja on määrä saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä 25. lokakuuta 2013 mennessä. Sillä selvennetään potilaiden oikeuksia turvalliseen ja laadukkaaseen hoitoon kaikkialla EU:ssa ja korvauksen saamiseen siitä.

Direktiivillä 2011/24/EU perustettiin **sähköisistä terveyspalveluista vastaavien kansallisten viranomaisten verkosto** eli niin sanottu sähköisten terveyspalvelujen verkosto. Yksi verkoston tavoitteista on laatia ohjeet, joissa määritellään potilastietoja koskevat vähimmäisvaatimukset. Niillä helpotetaan jäsenvaltioiden välistä rajatylittävää potilastietojen vaihtoa⁹². Lisäksi verkosto tukee jäsenvaltioita näiden kehittäessä yhteisiä tunnistamismenetelmiä ja alkuperäisyyden toteamismenetelmiä, jotta voidaan helpottaa tietojen siirrettävyyttä.

Komissio julkaisi 6. joulukuuta 2012 **komission yksiköiden valmisteluasiakirjan voimassa olevan EU:n lainsäädännön soveltuvuudesta etälääketieteen palveluihin**.⁹³ Tavoitteena on etälääketieteen rajatylittävien palvelujen oikeudellisen kehyksen selkeyttäminen. Tämä asiakirja liittyy komission sähköisen terveydenhuollon toimintasuunnitelmaan 2012–2020. Toimintasuunnitelmassa esitetään EU:n visio siitä, miten sähköisen terveydenhuollon käyttöä olisi tehostettava ja miten voitaisiin parantaa potilaiden ja terveydenhuollon työntekijöiden valmiuksia käyttää sähköistä terveydenhuoltoa.

⁸⁸ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi toisessa jäsenvaltiossa rekisteröityjen moottoriajoneuvojen siirtämisen yksinkertaistamisesta sisämarkkinoilla (COM(2012) 164).

⁸⁹ COM(2012) 756.

⁹⁰ SWD(2012) 429.

⁹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/24/EU, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2011, potilaiden oikeuksien soveltamisesta rajatylittävässä terveydenhuollossa (EUVL L 88, s. 45).

⁹² Tätä varten verkoston tukena on sähköisten terveyspalvelujen aloitetta koskeva yhteinen toimi (*eHealth Governance Initiative Joint Action – eHGI*) ja potilasrekistereitä koskeva yhteinen toimi (*Joint Action on Patient Registries – PARENT*).

⁹³ SWD(2012) 414.

Komissio pyrkii **takaamaan eurooppalaisille suojatun pääsyn näiden omiin sähköisiin terveystietoihin** rahoittamalla tammikuusta 2012 alkaen vuoden 2014 loppuun saakka **kahta pilottihanketta**⁹⁴, jotka kattavat yli 20 aluetta eri jäsenvaltioissa.

Konsuliviranomaisten antamaa suojelua koskevan oikeuden riittävä toteuttaminen hätätilanteeseen joutuvien EU:n kansalaisten tapauksessa – toimenpide 8

Komissio antoi 23. maaliskuuta 2011 **tiedonannon ”Konsuliviranomaisten EU:n kansalaisille kolmansissa maissa antama suojelu: tilanne nyt ja tulevaisuudessa”**⁹⁵. Siinä esitetään konkreettisia toimenpiteitä, joilla huolehditaan siitä, että EU:n kansalaisten oikeus saada apua kaikkien jäsenvaltioiden diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta muun muassa kriisitilanteissa toteutuu entistä paremmin. Samana päivänä **komissio otti käyttöön konsuliapua koskevan sivuston**⁹⁶, jolta kansalaiset saavat tietoja konsuliviranomaisten antamasta suojelusta sekä kolmansien maiden konsuli- ja diplomaattiedustustojen osoitteita. Sivuston kautta voi myös tutustua jäsenvaltioiden antamiin matkustusohjeisiin.

Komissio antoi 14. joulukuuta 2011 **ehdotuksen direktiiviksi konsuliviranomaisten unionin kansalaisille ulkomailla antamasta suojelusta**⁹⁷.

Kansalaisten tietoisuuden lisääminen lomapakettien ostamiseen liittyvistä oikeuksista, matkustajan ja matkailijan oikeuksista, näiden oikeuksien noudattamisen valvonnan parantaminen sekä esteiden poistaminen vammaisilta – toimenpiteet 9, 10, 11 ja 12

Toimenpide 9

Komissio on nykyisen vuoden 1990 direktiivin antamisen jälkeen arvioinut huolellisesti pakettimatkojen markkinoita ja kartoittanut samalla mahdollisia toimintatapoja markkinoiden muutoksiin reagoimiseksi. Muutoksista mainittakoon erityisesti internetin käyttöönotto ja sen käytön yleistymisen jakelukanavana. Se on muuttanut kuluttajien tapaa järjestää lomamatkansa. Komissio on hiljattain järjestänyt useita kuluttajajärjestöjen, toimialan sidosryhmien ja jäsenvaltioiden kuulemisia, ja esittää tulevia toimia koskevan ehdotuksensa kesään 2013 mennessä.

Toimenpide 10

Vuosina 2012 ja 2013 voimaan tulleella uudella unionin lainsäädännöllä varmistetaan, että matkustajilla on samat perustason oikeudet kaikkialla EU:ssa riippumatta siitä, matkustavatko he lentäen, junalla, laivalla vai linja-autolla. **Asetus (EU) N:o 1177/2010 matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä**⁹⁸ tuli voimaan 6. tammikuuta 2011 ja **asetus (EU) N:o 181/2011 matkustajien oikeuksista linja-autoliikenteessä**⁹⁹ tuli voimaan 20. maaliskuuta 2011. Näillä uusilla säännöillä varmistetaan, että kaikkien mainittujen liikennemuotojen matkustajilla on oikeus saada tietoja ja apua, jos jokin menee vikaan heidän

⁹⁴ [SUSTAINS](#) ja [PALENTE](#) -hankkeet.

⁹⁵ KOM(2011) 149.

⁹⁶ <http://ed.europa.eu/consularprotection>.

⁹⁷ KOM(2011) 881.

⁹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, matkustajien oikeuksista meri- ja sisävesiliikenteessä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta (EUVL L 334, s. 1).

⁹⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, matkustajien oikeuksista linja-autoliikenteessä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta (EUVL L 55, s. 1).

matkallaan. Matkustajien suojasta ja maksuttomasta avustamisesta on erityistä hyötyä vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille.

Komissio järjesti vuosina 2010–2012 **Euroopan laajuisen matkustajien oikeuksia koskevan tiedotuskampanjan** lentomatkustajien ja rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista Euroopassa. Siihen sisältyi 28:lla Euroopan lentoasemalla 4. heinäkuuta 2012 järjestetty yleiseurooppalainen tiedotustapahtuma *Airport Day* (lentomatkustamisen teemapäivä). Komissio pyrkii edelleen parantamaan kansalaisten tietoisuutta matkustajien oikeuksista kaikissa liikennemuodoissa. Se käynnistää vuonna 2013 uuden Euroopan laajuisen tiedotuskampanjan, joka jatkuu vuoden 2015 puoliväliin saakka.

Lisäksi komissio esitti 13. maaliskuuta 2013 ehdotuksen lentomatkustajien oikeuksien tarkistamisesta¹⁰⁰. Ehdotuksen tavoitteena on tehostaa näiden oikeuksien toteutumista selkeyttämällä lainsäädäntöä tehostamalla sen noudattamisen valvontaa ja valitusten käsittelyä.

Toimenpide 11

Komissio hyväksyi 15. marraskuuta 2010 **vammaisstrategian 2010–2020**¹⁰¹, jonka tavoitteena on lisätä vammaisten toimintamahdollisuuksia, jotta he voisivat käyttää oikeuksiaan ja osallistua täysipainoisesti yhteiskunnan toimintaan. Strategiassa keskitytään esteiden poistamiseen kahdeksalla keskeisellä toiminta-alueella: esteettömyys ja saavutettavuus, osallistuminen, yhdenvertaisuus, työllisyys, koulutus, sosiaaliturva ja terveydenhuolto.

Komissio antoi 11. huhtikuuta 2011 **vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä annettua asetusta (EY) N:o 1107/2006 koskevan kertomuksen**¹⁰², jossa tarkastellaan asetuksen soveltamiseen liittyviä kysymyksiä. Komissio julkaisi kertomuksen seurannan yhteydessä kesäkuussa 2012 **ohjeet kansallisille viranomaisille ja lentoliikenteen alan taloudellisille toimijoille**¹⁰³. Ne sisältävät täsmennyksiä, ja niillä pyritään parantamaan asetuksen täytäntöönpanoa. Vuoden 2013 puolivälissä käynnistettävä komission uusi tiedotuskampanja sisältää vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustajien hyväksi toteutettavia erityistoimenpiteitä. Komissio antoi 11. maaliskuuta 2013 **direktiivin 2013/9/EU**¹⁰⁴. Siinä säädetään uusista nimenomaisista olennaisista vaatimuksista, jotka koskevat rautatiejärjestelmien esteetöntä saavutettavuutta vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustajien kannalta.

Komissio toteutti myös **rakennetun ympäristön esteettömyyden standardointiin** liittyviä toimia. Niihin kuului tutkimus, jossa kuvataan EU:ssa vallitsevaa hajanaista tilannetta ja esitetään katsaus yli 250 asetukseen, normiin ja ohjeeseen. Vuoden 2013 aikana komission tavoitteena on edistää eurooppalaisen standardin kehittämistä.

¹⁰⁰ COM(2013) 130.

¹⁰¹ KOM(2010) 636.

¹⁰² Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä 5 päivänä heinäkuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2006 toiminnasta ja vaikutuksista (KOM(2011) 166).

¹⁰³ SWD(2012) 171, http://ec.europa.eu/transport/themes/passengers/air/doc/prm/2012-06-11-swd-2012-171_en.pdf.

¹⁰⁴ Komission direktiivi rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta yhteisössä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/57/EY liitteen III muuttamisesta, EUVL L 68, s. 55.

Lisäksi komissio jakoi 3. joulukuuta 2012 kolmannen kerran **Esteetön kaupunki -palkinnon**. Palkinto myönnetään joka vuosi Euroopan vammaisten päivän yhteydessä kaupunkiympäristön esteettömyyden parantamiseksi esimerkillisesti toimivalle yli 50 000 asukkaan kaupungille. Palkinto on myönnetty Berliinille vuonna 2012, Salzburgille vuonna 2011 ja Avilalle vuonna 2010.

Komissio käynnisti 12. joulukuuta 2011 **julkisen kuulemisen**, joka päättyi 29. helmikuuta 2012, **esteettömyyttä koskevan eurooppalaisen säädösaloitteen** laatimiseksi. Sen tavoitteena on varmistaa, että vammaisilla henkilöillä on mahdollisuus saada keskeisiä tuotteita ja palveluja jäsenvaltioissa. Esteettömyydestä on hyötyä myös liikuntarajoitteisille, kuten iäkkäille ihmisille.

Toimenpide 12

Parantaakseen kuluttajien luottamusta matkailupalveluja kohtaan komissio luo Euroopan laatumerkin, jolla varmistetaan yhdenmukaisuus kuluttajille tarjottavien palvelujen laadun arvioinnissa. Komission tavoitteena on myös, että yhä useammat kansalaiset pystyisivät lähtemään lomamatkalle huolimatta vammaisuudestaan tai ikään liittyvistä tai taloudellisista ongelmista. Tätä varten komissio edistää tiedottamista yrityksille esteettömyyteen sijoittamisen eduista. Lisäksi se edistää matkailua sesongin ulkopuolella ja tukee kestäviä matkailukohteita erityisillä tiedotustoimilla.

Kuluttajien tietoisuuden lisääminen heidän oikeuksistaan ja valituskeinoista sekä kuluttajariitojen nopean ja huokeyn tuomioistuinten ulkopuolella tapahtuvan ratkaisemisen helpottaminen – toimenpiteet 13 ja 14

Toimenpide 13

Euroopan digitaalistrategian tavoitteena on lisätä tietoisuutta digitaaliseen ympäristöön liittyvistä kansalaisten oikeuksista ja edistää niiden ymmärtämistä. Tavoitteen mukaisesti komissio antoi 17. joulukuuta 2012 **verkko-oikeuksia koskevan EU:n säännösten**¹⁰⁵. Säännöstöön ei ole lisätty uusia oikeuksia. Sen sijaan siinä esitetään *selkeästi ja helpotajuisesti* unionin oikeuden mukaiset nykyiset tärkeimmät periaatteet ja kansalaisten oikeudet. Kansalaisia suojellaan niiden perusteella heidän käyttäessään verkkopalveluja ja tehdessään ostoksia verkossa sekä ristiriitatilanteissa kyseisten palvelujen tarjoajien kanssa. Vaikka säännöstö ei ole täytäntöönpanokelpoinen sellaisenaan, se sisältää erityisoikeuksia ja periaatteita, jotka ovat täytäntöönpanokelpoisia sen kansallisen lainsäädännön nojalla, jonka osaksi niiden perustana olevat EU:n säännöt on saatettu.

Toimenpide 14

Helpottaakseen kuluttajariitojen ratkaisemista nopeasti ja huokeysti tuomioistuinten ulkopuolella EU:ssa komissio antoi 29. marraskuuta 2011 lainsäädäntöpakettin, johon sisältyi ehdotus direktiiviksi kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta (ADR-direktiivi)¹⁰⁶ ja ehdotus asetukseksi kuluttajariitojen verkkovälitteisestä vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta

¹⁰⁵ Koko säännöstö ja sen tiivistelmät ovat saatavissa [Digital Agenda for Europe](#) -verkkosivustolla, ja yksinkertaistettu versio siitä on julkaistu [Sinun Eurooppasi – kansalaiset](#) -portaalin uudessa [Oikeutesi verkossa](#) -osiossa.

¹⁰⁶ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta ja asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (ADR-direktiivi) (KOM(2011) 793).

(ODR-asetus)¹⁰⁷. Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät molemmat ehdotukset joulukuussa 2012. Säädökset julkaistaan kesäkuussa 2013.

- **ADR-direktiivillä** annetaan kuluttajille mahdollisuus ratkaista ostamaansa tuotetta tai palvelua koskevat riita-asiat (lukuun ottamatta terveydenhuoltoa ja koulutusta koskevia riita-asioita) elinkeinonharjoittajien kanssa tuomioistuinten ulkopuolella ADR-elimin (esim. sovittelija, välittäjä, välimies, oikeusasiamies tai valituslautakunta) välityksellä. ADR-elimin on noudatettava tiettyjä laatuvaatimuksia (kuten avoimuus, riippumattomuus oikeudenmukaisuus ja tehokkuus) ja asetettava menettelyn tulos saataville 90 päivän kuluessa. Myös verkkokaupan harjoittajien on annettava kuluttajille tietoa ADR:stä.

- **ODR-asetuksella** perustetaan verkkovälitteinen eurooppalainen foorumi, joka tarjoaa kuluttajille ja elinkeinonharjoittajille asiointipisteen, jossa verkon kautta tehtyjä ostoksia koskevat riita-asiat voidaan ratkaista alusta loppuun asti verkon kautta 90 päivän kuluessa. Myös verkkokaupan harjoittajien on annettava kuluttajille tietoa ODR:stä.

ADR ja ODR ovat nopeampi, edullisempi ja helppokäyttöisempi vaihtoehto oikeudenkäynnille, ja niiden odotetaan tuottavan kuluttajille noin 22,5 miljardin euron vuosittaiset säästöt koko EU:ssa.

Komissio pyrki edelleen edistämään sovittelua, koska se voi säästää kansalaisilta huomattavan paljon aikaa ja kustannuksia. Sovittelua koskevat EU:n säännöt sisältyvät 21. toukokuuta 2008 annettuun direktiiviin¹⁰⁸, joka jäsenvaltioiden oli saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä 21. toukokuuta 2011 mennessä. Komissio käynnisti heinäkuussa 2012 **tutkimuksen, jossa arvioidaan kattavasti direktiivin saattamista osaksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä**. Siinä tarkastellaan myös sovittelun laajamittaisen käytön edistämistä, jonka tavoitteena on parantaa oikeuslaitoksen käyttäjämystyysyyttä. Tämän analyysin perusteella komission on määrä päättää mahdollisesti tarvittavista lisätoimenpiteistä.

EU:n kansalaisten EU:n sisäisen liikkuvuuden ja sosiaaliturvaan liittyvien oikeuksien käytön helpottaminen – toimenpiteet 15 ja 16

Toimenpide 15

Komissio jatkoi **aktiivista täytäntöönpanopolitiikkaa**, jotta EU:n vapaata liikkuvuutta koskevat säännöt saatetaan täysimääräisesti ja oikein osaksi kansallista lainsäädäntöä ja jotta niitä sovelletaan oikein kaikkialla Euroopan unionissa. Tämän politiikan seurauksena useimmat jäsenvaltiot ovat muuttaneet lainsäädäntöään tai sitoutuneet tekemään asetetussa määräajassa muutoksia sen varmistamiseksi, että näitä sääntöjä noudatetaan kaikilta osin. EU:n säännökset, jotka koskevat unionin kansalaisten perheenjäsenten, samaa sukupuolta olevat kumppanit mukaan luettuna, maahantulo- ja oleskeluoikeutta, unionin kansalaisten kolmannen maan kansalaisuuden omaaville perheenjäsenille myönnettävien viisumien ja oleskelukorttien myöntämisehtoja sekä karkottamisen vastaista suojaa, on saatettu osittain virheellisesti tai puutteellisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tämä ongelma on nyt ratkaistu. Komissio on seitsemässä kahdestatoista käynnistetystä rikkomismenettelystä toimittanut asianomaiselle jäsenvaltiolle perustellun lausunnon, mikä on viimeinen vaihe ennen asian siirtämistä unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Yksityiskohtaisempi arviointi esitetään kertomuksessa edistymisestä kohti tosiasiallista unionin kansalaisuutta vuosina

¹⁰⁷ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kuluttajariitojen verkkovälitteisestä vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta (ODR-asetus) (KOM(2011) 794).

¹⁰⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/52/EY, annettu 21 päivänä toukokuuta 2008, tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla.

2011–2013 (SEUT-sopimuksen 25 artiklan mukainen kertomus), joka julkaistaan yhdessä Euroopan unionin kansalaisuutta koskevan vuoden 2013 katsauksen kanssa.

Komissio teki 26. huhtikuuta 2013 ehdotuksen **direktiiviksi työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden tehokkaan harjoittamisen helpottamisesta EU:ssa**¹⁰⁹. Ehdotuksen tavoitteena on parantaa työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien oikeuksien täytäntöönpanoa ja ehkäistä kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on erityisesti perustettava kansallisen tason elimiä, jotka tarjoavat tietoa EU:n liikkuvien työntekijöiden oikeuksista ja auttavat kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kohteeksi joutuneita henkilöitä. Lisäksi jäsenvaltioiden on taattava itsensä syrjityiksi kokeville EU:n liikkuville työntekijöille tehokkaat mahdollisuudet valituksen tekemiseen kansallisella tasolla ja varmistettava, että yhdistykset ja järjestöt, kuten ammattiliitot ja kansalaisjärjestöt, voivat osallistua hallinto- tai tuomioistuinmenettelyihin syrjinnän uhreiksi joutuneiden EU:n siirtotyöläisten puolesta tai tukena.

Lisätäkseen EU:n kansalaisten tietoisuutta oikeudesta vapaaseen liikkuvuuteen ja oleskeluun EU:n alueella ja tarjotakseen kansalaisille helposti saatavilla olevaa tietoa kyseisestä oikeudesta komissio julkaisi vuonna 2010 yksinkertaista ja selkeää tietoa sovellettavista EU:n säännöistä ja siitä, miten kansalaiset voivat hyötyä kyseisestä oikeudesta. Tieto julkaistiin **Sinun Eurooppasi -portaalissa**¹¹⁰, jonka kautta on mahdollisuus saada myös yksilöllisiä neuvontapalveluja, ja vuonna 2012 julkaistussa oppaassa ”*Sinun Eurooppasi – sinun oikeutesi*”¹¹¹. Lisäksi komissio julkaisi vuonna 2013 **ajantasaistetun** EU:n kansalaisille suunnatun **oppaan** oikeudesta liikkua ja asua vapaasti Euroopassa. Siinä kerrotaan lukijaystävällisesti kansalaisten käytettävissä olevista oikeuksista ja mahdollisuuksista.¹¹²

Toimenpide 16

Komissio kehittää **sosiaaliturvatietojen sähköistä vaihtojärjestelmää (*Electronic Exchange of Social Security Information – EESSI*)**, jolla autetaan EU:n alueella liikkuvia kansalaisia käyttämään sosiaaliturvaan liittyviä oikeuksiaan. EU:ssa toimivat sosiaaliturvaelimet voivat tämän tietojärjestelmän kautta vaihtaa tietoja entistä nopeammin ja turvallisemmin. Tässä järjestelmässä kansallisten sosiaaliturvaelinten välinen viestintä toteutetaan käyttämällä rakenteisia sähköisiä asiakirjoja, joilla korvataan paperiasiakirjoihin perustuva tietojenvaihto. Järjestelmästä tulee olemaan merkittävää etua kansalaisille, koska sosiaaliturvaetuuksien hallinnointi on sen avulla entistä helpompaa ja etuuksien laskeminen ja maksaminen nopeutuvat. Lisäksi vaatimusten käsittelyyn liittyvät virheet vähenevät.

Komissio ja jäsenvaltiot kehittävät parhaillaan keskusjärjestelmää ja keskittyvät kansallisten sosiaaliturvaelinten tukemiseen sähköisen työympäristön edellyttämässä valmisteluissa.

Kansalaisten poliittisten oikeuksien käyttämistä haittaavien esteiden poistaminen – toimenpiteet 17, 18, 19 ja 20

Maaliskuun 12. päivänä 2013 annetussa komission tiedonannossa ”**Valmistautuminen vuonna 2014 järjestettäviin Euroopan parlamentin vaaleihin: entistä demokraattisempi ja**

¹⁰⁹ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työntekijöiden vapaan liikkuvuuden puitteissa työntekijöille myönnettyjen oikeuksien harjoittamista helpottavista toimenpiteistä (COM(2013) 236).

¹¹⁰ http://europa.eu/youreurope/citizens/residence/index_fi.htm.

¹¹¹ <http://bookshop.europa.eu/en/your-europe-your-rights-pbKM3212120>.

¹¹² <http://bookshop.europa.eu/en/freedom-to-move-and-live-in-europe-pbNE3210299>.

tehokkaampi vaalimenettely¹¹³ esiteltiin komission aloitteet niiden esteiden poistamiseksi, jotka haittaavat EU:n kansalaisten osallistumista Euroopan parlamentin vaaleihin. Yhteenvedo niistä on kertomuksessa edistymisestä kohti tosiasiallista unionin kansalaisuutta vuosina 2011–2013 (SEUT-sopimuksen 25 artiklan mukainen kertomus), joka julkaistaan yhdessä Euroopan unionin kansalaisuutta koskevan vuoden 2013 katsauksen kanssa.

Tässä kohdassa esitetään yhteenvedo edistymisestä Euroopan unionin kansalaisuutta koskevassa vuoden 2010 katsauksessa esille tuotujen kahden kysymyksen selvittämisessä.

Ensinnäkin komissio jatkoi, kuten **toimenpiteessä 18** ilmoitettiin, **aktiivista täytäntöönpanopolitiikkaa** sen varmistamiseksi, että kaikki jäsenvaltiot sallivat muiden EU-maiden kansalaisten **perustavan poliittisen puolueen tai liittyvän poliittiseen puolueeseen**. Kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltämisen periaate merkitsee sitä, ettei kansalaisuus voi olla edellytyksenä unionin kansalaisten äänioikeudelle ja vaalikelpoisuudelle kunnallisvaaleissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa. Lisäksi se merkitsee niiden toimenpiteiden poistamista, jotka voisivat estää kansalaisia käyttämästä kyseistä perussopimuksessa taattua oikeutta vastaavin edellytyksin kuin asuinjäsenvaltionsa kansalaiset.

Jos muista jäsenvaltioista muuttaneita unionin kansalaisia estetään liittymästä poliittiseen puolueeseen, heiltä riistetään mahdollisuus käyttää politiikkaan osallistumisen tärkeintä foorumia erityisesti vaalien aikana. Myös heidän mahdollisuutensa tulla valituksi ovat silloin huonommat kuin äänestysmaan kansalaisten. Komissio on ryhtynyt toimiin seitsemää jäsenvaltiota vastaan. Neljässä tapauksessa asia saatiin selvitettyä riittävän hyvin ja asian käsittely päätettiin.

Toiseksi **komissio käynnisti**, kuten **toimenpiteessä 20** ilmoitettiin, vuonna 2011 **poliittisen vuoropuhelun** niiden jäsenvaltioiden kanssa, **joiden kansalaiset voivat menettää poliittiset oikeutensa kotimaassaan**, jos he asuvat tietyn ajan toisessa jäsenvaltiossa. Tavoitteena oli selvittää, mitä olisi tehtävä, jotta EU:n kansalaiset eivät missään maassa menettäisi oikeuttaan osallistua kansallisiin vaaleihin, kun he käyttävät oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen. Komissio lähetti asianomaisille jäsenvaltioille kirjeitä, joissa se selvitti kantaansa ja pyysi jäsenvaltioita osallistumaan yhteiseen pohdintaan. Kirjeisiin saaduissa vastauksissa annettiin selvityksiä, jotka koskivat voimassa olevaa lainsäädäntöä ja nykyisiä toimintaperiaatteita sekä asiasta kansallisella tasolla käytävää keskustelua. Vuoropuhelussa tuli esille tarve etsiä rakentavia ratkaisuja, joilla pyritään kaikilla tasoilla edistämään kansalaisten osallistumista demokratian toteuttamiseen EU:ssa. Asiaa ja siihen liittyviä pyrkimyksiä selvitetään tarkemmin kansalaisuutta koskevan katsauksen toimenpiteessä 12.

Helposti saatavissa olevien tietojen tarjoaminen kansalaisille heidän EU:n laajuisista oikeuksistaan – toimenpiteet 21 ja 22

Toimenpide 21

Komissio on kolmen viime vuoden aikana pyrkinyt **yhdistämään tiiviimmin Europe Direct -palvelut eli Europe Direct -yhteyspalvelun, noin 450 Europe Direct -tiedotuskeskusta ja Sinun Eurooppasi – Kansalaiset** -verkkosivuston tarjotakseen kansalaisille **kaikilta osiltaan monikielisen ja monikanavaisen tiedotusfoorumin, johon voi ottaa yhteyttä verkon, puhelimen tai sähköpostin välityksellä tai käymällä palvelupisteessä**.

¹¹³ COM(2013) 126.

Sinun Eurooppasi -portaali on uudistettu kokonaan ja tarjoaa nyt **22 kielellä** käyttäjän näkökulmasta hyödyllisiä **käytännön tietoja** EU-oikeuksista ja niiden kansallisista täytäntöönpanosäännöistä. Yksityiskohtaista neuvontaa tarvitsevat ohjataan kääntymään heidän asiaansa perehtyneiden tuki- ja neuvontapalvelujen (kuten Europe Direct, Sinun Eurooppasi -neuvonta, SOLVIT, EURES, ECC-verkosto) puoleen. Portaalia kehitetään edelleen erityisesti tekemällä tiiviimpää yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa. Näin on tarkoitus varmistaa, että EU:n kansalaisten oikeuksiin liittyvät maakohtaiset tiedot (kuten kansallisten viranomaisten yhteystiedot, ohjeet tiettyjen menettelyjen noudattamisesta tai tiettyjen asiakirjojen toimittamisesta EU-oikeuksien käyttämiseksi sekä tiedot asiaan liittyvistä esim. kiinteistöjen ostoon sovellettavista kansallisista säännöistä) ovat käytettävissä. Komissio myös vahvistaa SOLVIT-järjestelmää edelleen ja parantaa sen näkyvyyttä niin verkossa kuin muualla.

Vuosina 2011 ja 2012 **kaikkien jäsenvaltioiden kaikki 450 Europe Direct -tiedotuskeskusta perehdytettiin perusteellisesti** Sinun Eurooppasi – Kansalaiset -portaalin sisältöön ja siihen, miten sisältöä käytetään kansalaisten tiedontarpeen täyttämiseen. **Uuden Europe Direct -verkon toiminnan tehtäväkuva vuosille 2013–2017 määriteltiin uudelleen** täsmentämällä, että tiedotuskeskusten tehtävänä on toimia keskitetyn asiointipisteen tärkeimpinä kumppaneina ja EU:ta koskevan tiedon tarjoajina ohjaamalla kansalaiset käyttämään Sinun Eurooppasi -portaalin asiaan liittyvää sisältöä.

Komissio pyrki samanaikaisesti **tiedottamaan mahdollisimman monelle eurooppalaiselle, että Europe Direct -verkosto ja Sinun Eurooppasi – Kansalaiset -portaali** ovat ensisijaiset ja kansalaismyönteiset keskitetyt EU-oikeuksia käsittelevät asiointipisteet. Tiedotuskampanjoiden tuloksena **Europe Direct -palvelukeskukseen tulleiden vastattujen kyselyjen määrä lisääntyi vuonna 2012 yli 20 prosenttia** vuoteen 2011 nähden. **Lisäksi Sinun Eurooppasi -portaalin kävijämäärä kasvoi huomattavasti (kävijöitä oli vuonna 2012 lähes 4,3 miljoonaa**, kun heitä vuonna 2011 oli 2,4 miljoonaa ja vuonna 2010 1,5 miljoonaa). Käyttäjät ovat tuoreiden kyselyjen mukaan erittäin tyytyväisiä portaaliin: 70 prosenttia kävijöistä löytää ainakin osan etsimistään tiedoista ja 93 prosenttia antaa portaalille ainakin riittävän hyvän tai sitä paremman arvosanan¹¹⁴.

Toimenpide 22

Europe Direct -tiedotuskeskuksista on jäsenvaltioissa toimivien komission edustustojen myötävaikutuksella ja koordinoitua tukemina **kehittynyt tärkeitä EU-oikeuksia koskevan tiedon välittäjiä** paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla. Edustustot ovat myös vahvistaneet yhteistyötään Sinun Eurooppasi -neuvonnan kanssa tarjotakseen kansalaisille yksilöllistä neuvontaa oikeudellisissa asioissa.

Europe Direct -tiedotuskeskukset toimivat tällä hetkellä **ensisijaisena tiedonlähteenä paikallisella tasolla**: ne vastaavat paikallisen yleisön kysymyksiin ja ohjaavat kansalaisia käyttämään EU:n aihekohtaisia tietopalveluja ja kansallisen tason toimipisteitä. Vuonna 2012 luotiin automaattinen kanava, jolla verkosto yhdistettiin Brysselissä olevaan Europe Direct -yhteyspalveluun. Sen avulla kaikki paikalliset Europe Direct -tiedotuskeskukset voivat lähettää kansalaisten puolesta kyselyjä suoraan yhteyspalveluun.

¹¹⁴ Tulokset sidosryhmäkyselystä, joka tehtiin 18. joulukuuta 2012 ja 1. helmikuuta 2013 välisenä aikana Sinun Eurooppasi -portaalin merkityksen ja käytettävyyden arvioimiseksi vuonna 2009 toteutetun uudistamisen jälkeen, ja kyselystä, joka toteutettiin tammi- ja helmikuussa 2013 suoraan portaaliin sivulta lähdettäessä avautuneessa ponnahdusikkunassa lisätietojen saamiseksi kävijöistä ja heidän tyytyväisyydestään portaaliin.

Komissio jatkaa työtään parantaakseen kansalaisten mahdollisuuksia saada EU-oikeuksien käyttämistä koskevaa tietoa. **Se laatii parhaillaan toimintalinjoja, joiden tavoitteena on ”poistaa väärät ovet”** eli luoda saumattomat yhteydet Europe Direct -verkoston ja EU:ta koskevan aihekohtaisen tiedon tarjoajien välille. Päämääränä on, että kansalaisten tiedusteluihin vastaa aina oikea tiedontarjoaja riippumatta siitä, mille taholle tiedustelu tehdään.

Jäsenvaltioissa toimivat komission edustustot toteuttivat useita kansalaisten oikeuksia koskevia aihekohtaisia tai yleisiä tiedotus- ja tukitoimia. Ne osallistuivat myös eurooppalaista kansalaisaloitetta koskevaan tiedottamiseen eri viestintävälineissä. Europe Direct -yhteysspalvelu on vuodesta 2012 alkaen vastannut keskitetysti eurooppalaista kansalaisaloitetta koskevasta tiedottamisesta.

Kansalaisten tietoisuuden lisääminen EU:n kansalaisuudesta ja EU:n kansalaisen asemaan liittyvistä oikeuksista – toimenpiteet 23, 24 ja 25

Toimenpide 23

Neuvosto ja Euroopan parlamentti nimesivät vuoden 2013 **Euroopan kansalaisten teemavuodeksi**¹¹⁵ komission ehdotuksen perusteella. Teemavuoden (<http://europa.eu/citizens-2013/fi/home>) tarkoituksena on lisätä unionin kansalaisten tietoisuutta EU-oikeuksista sekä olemassa olevista toimintalinjoista ja ohjelmista, joilla tuetaan kyseisten oikeuksien käyttämistä. Sen on määrä myös herättää keskustelua unionin politiikoista sekä lujittaa kansalaisvaikuttamista ja demokraattista osallistumista unionin politiikkojen suunnitteluun.

Euroopan kansalaisten teemavuosi tarjoaa kaikkialla Euroopassa kansalaisille monia tilaisuuksia keskustella näistä tärkeistä kysymyksistä. Komissio tekee Euroopan kansalaisten teemavuoden tavoitteiden saavuttamiseksi tiivistä yhteistyötä keskeisten mielipidevaikuttajien eli monien eri sidosryhmien, laitosten ja muiden asianosaisten kanssa. Näin varmistetaan, että teemavuoden sanoma yltää paikalliselle tasolle asti.

Komission hallinnoiman seitsemännen tutkimuksen puiteohjelman yhteiskunta- ja taloustieteiden sekä humanististen tieteiden ohjelmasta on omistettu yksi toiminta-ala aiheelle ”Kansalainen Euroopan unionissa”. Tämän alan tutkimuksen tavoitteena on edistää tietämystä unionin kansalaisuudesta sekä lisätä tietoisuutta asiasta ja levittää tutkimustuloksia tiedemaailman, poliittisten päättäjien, kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja suuren yleisön keskuudessa. Tältä osin komissio on rahoittanut useita monitieteisiä tutkimushankkeita, joissa tarkastellaan erityisesti keinoja lisätä demokratian ”omaksi tuntemista” ja aktiivista osallistumista EU:n kansalaisten keskuudessa¹¹⁶.

Toimenpide 24

Komissio esitti 15. marraskuuta 2011 **ehdotuksen asetukseksi perusoikeus- ja kansalaisuusohjelman perustamisesta**¹¹⁷ ja 14. joulukuuta 2011 **ehdotuksen asetukseksi Kansalaisten Eurooppa -ohjelmasta**¹¹⁸. Kummankin ehdotuksen tavoitteena on **tarjota**

¹¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 1093/2012/EU, annettu 21 päivänä marraskuuta 2012, Euroopan kansalaisten teemavuodesta (2013) (EUVL L 325, s. 1).

¹¹⁶ Yhteenvedo niistä on osoitteessa http://ec.europa.eu/research/social-sciences/research_en.html.

¹¹⁷ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi perusoikeus- ja kansalaisuusohjelman perustamisesta kaudelle 2014–2020 (KOM(2011) 758 lopullinen).

¹¹⁸ Ehdotus neuvoston asetukseksi vuosina 2014–2020 toteutettavasta Kansalaisten Eurooppa -ohjelmasta (KOM(2011) 884 lopullinen).

johdonmukaista ja täydentävää rahoitusta EU:n kansalaisuuden kehittämiseen. Perusoikeus- ja kansalaisuusohjelmassa käsitellään erityisesti EU:n kansalaisuuteen perustuvia oikeuksia, ja Kansalaisten Eurooppa -ohjelmassa edistetään kansalaisten osallistumista demokraattiseen toimintaan unionissa. Ohjelmat täydentävät toisiaan, sillä niissä hyödynnetään yhteisvaikutuksia ja vältetään päällekkäisyyksiä.

Näiden ehdotusten yleistavoitteena on **tehostaminen ja yksinkertaistaminen**.¹¹⁹ Sen vuoksi ohjelmat on laadittu varainhoitoasetuksen mukaisiksi, mikä tarkoittaa, että niihin sovelletaan periaatteessa samoja yleissääntöjä ja että niissä voidaan hyödyntää uuden varainhoitoasetuksen mukaisia yksinkertaisempia menettelyjä.

Toimenpide 25

Euronews-kanavalla **alettiin lähettää uusia ohjelmia keväällä 2011** laadukkaan raportoinnin varmistamiseksi ja EU-asioita koskevan tiedottamisen kehittämiseksi. Euronewsille **avattiin uusi studio Brysseliin 14. kesäkuuta 2011**. Päivittäinen EU-uutisointi on tällä tavoin jäntevöitynyt ja saanut uutta eloisuutta. Ohjelmistossa on nyt enemmän keskusteluja ja haastatteluja sekä ohjelmia, joihin kansalaiset osallistuvat. Lisäksi komissio on allekirjoittanut kumppanuussopimuksen Euronewsin kanssa, minkä ansiosta kyseisiä toimia voidaan tukea pitkällä aikavälillä.

¹¹⁹ Ks. komission tiedonanto yksinkertaistamisohjelmasta vuodet 2014–2020 kattavaa monivuotista rahoituskehystä varten, 8. helmikuuta 2012 (COM(2012) 42 final) ja tiedonanto ensimmäisen yksinkertaistamisen tulostaulusta vuodet 2014–2020 kattavaa rahoituskehystä varten, 20. syyskuuta 2012 (COM(2012) 531 final).

LIITE 2 – Kaksitoista uutta keskeistä toimenpidettä EU:n kansalaisten elämän helpottamiseksi

1. Komissio ehdottaa sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan asetuksen tarkistamista ja tarkastelee mahdollisuutta pidentää työttömyysetuuksien maastaviennin pakollista kolmen kuukauden määräaikaan kansalaisten työnhaun helpottamiseksi toisessa EU-maassa. Komissio kehottaa jäsenvaltioita soveltamaan täysipainoisesti nykyisiä sääntöjä, joiden mukaan toisesta jäsenvaltiosta töitä hakeville työnhakijoille voidaan maksaa työttömyysetuuksia enintään kuuden kuukauden ajan.
2. Komissio laatii vuonna 2013 harjoittelun laatupuitteet, joiden avulla nuoria EU:n kansalaisia autetaan kehittämään taitojaan ja siirtymään työmarkkinoille. Komissio esittää vuonna 2013 myös aloitteen EURES-verkoston uudistamiseksi. Sen tavoitteena on vahvistaa kansallisten työvoimaviranomaisten asemaa ja vaikutusta sekä parantaa työvoiman liikkuvuuden yhteensovittamista EU:ssa. EURES-verkoston uudistamisen lisäksi komissio käynnistää kokeiluhankkeen, jonka tavoitteena on parantaa muiden EU-maiden harjoittelu- ja oppisopimuskoulutusmahdollisuuksia koskevien tietojen vaihtoa EURES-verkostossa.
3. Komissio pyrkii vuosien 2013 ja 2014 aikana ratkaisuihin muussa EU-maassa kuin kotimaassaan asuvien EU:n kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä kohtaamien sellaisten esteiden poistamiseksi, jotka liittyvät jäsenvaltioiden myöntämiin henkilötodistuksiin ja oleskeluasiakirjoihin. Tarvittaessa voitaisiin laatia koko unionissa hyväksyttävien, kansalaisille vaihtoehtoisesti annettavien yhtenäisten asiakirjojen mallit.
4. Komissio tekee vuoden 2013 aikana aloitteita verotusta koskevien parhaiden käytäntöjen edistämiseksi rajatylittävissä tilanteissa ja varmistaa EU:n lainsäädännön moitteettoman soveltamisen, jotta toiseen maahan muuttavat tai toisessa maassa toimivat EU:n kansalaiset voivat entistä helpommin saada selkoa erilaisista verotussäännöistä ja erityisesti välttää kaksinkertaista verotusta.
5. Komissio jatkaa työtään EU:n kansalaisten tieliikenneturvallisuuden parantamiseksi ja toteuttaa vuoden 2014 aikana toimenpiteitä, joiden tavoitteena on luoda ajoneuvotietojen sähköinen alusta. Sillä helpotetaan katsastustodistusten tunnustamista ja tehdään oman auton mukaan ottaminen toiseen EU-maahan aiempaa helpommaksi ja turvallisemmaksi.
6. Komissio helpottaa vammaisten liikkuvuutta EU:ssa tukemalla vuonna 2014 vastavuoroisesti tunnustettavien EU:n vammaiskorttien kehittämistä. Tavoitteena on varmistaa vammaisten yhdenvertainen kohtelu koko EU:n alueella tiettyjä (pääasiassa liikenteeseen, matkailuun, kulttuuriin ja vapaa-aikaan liittyviä) etuja myönnettäessä.
7. Komissio ehdottaa vuoden 2013 loppuun mennessä säädöspakettia, jolla vahvistetaan edelleen rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltynä tai syytettynä olevien kansalaisten prosessuaalisia oikeuksia ottaen huomion lasten ja heikossa asemassa olevien kansalaisten erityistilanteen.

8. Komissio tarkistaa eurooppalaista vähäisiin vaatimuksiin sovellettavaa menettelyä vuoden 2013 loppuun mennessä helpottaakseen toisessa EU-maassa tehtyihin ostoksiin liittyvien riita-asioiden ratkaisemista.
9. Komissio laatii kevääseen 2014 mennessä tiiviissä yhteistyössä kansallisten täytäntöönpanoviranomaisten ja sidosryhmien kanssa mallin tärkeimpien tietojen esittämiseksi verkkokaupassa. Sen avulla selkeytetään digitaalisia tuotteita koskevaa tietoa ja helpotetaan tuotteiden vertailua. Komissio myös käynnistää kevääseen 2014 mennessä kuluttajien oikeuksia koskevan EU:n laajuisen tiedotuskampanjan.
10. Komissio ryhtyy toimenpiteisiin varmistaakseen, että paikallishallinnolle annetaan välineet, joilla helpotetaan perinpohjaista perehtymistä EU:n kansalaisten vapaata liikkuvuutta koskevaan oikeuteen.
11. Komissio aloittaa vuoden 2013 aikana käyttäjäystävällisen neuvonnan tarjoamisen keskeisellä Europa-verkkosivustollaan. Sen avulla kansalaiset saavat entistä yksinkertaisemmin ja helpommin selville, minkä tahon kautta he voivat vaatia oikeuksiaan.
12. Komissio
 - parantaa EU:n kansalaisten tietoisuutta EU:n kansalaisuuteen liittyvistä oikeuksista ja erityisesti vaalioikeuksista julkaisemalla Eurooppa-päivänä toukokuussa 2014 käsikirja, jossa EU-oikeudet esitellään selkeällä ja yksinkertaisella kielellä,
 - ehdottaa rakentavia keinoja, joiden avulla toisessa EU-maassa asuvat EU:n kansalaiset voisivat osallistua täysipainoisesti demokratian toteuttamiseen EU:ssa ja säilyttäisivät äänioikeutensa kotimaansa kansallisissa vaaleissa,
 - tutkii vuonna 2013, miten eurooppalaista julkista tilaa voitaisiin vahvistaa ja kehittää nykyisten kansallisten ja eurooppalaisten rakenteiden pohjalta ja jättää taakse nykyinen tilanne, jossa yleinen mielipide hajaantuu kansallisten rajojen mukaan.